Gminne Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu

Fundacja K.A.Ś.K.A w Wyczółkach

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Postawy mieszkańców gminy Piszczac wobec funkcjonowania i znaczenia Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu

Raport z badań

autorzy

dr Dawid Błaszczak

mgr Łukasz Pogorzelski

Piszczac 2017

Diagnozę społeczną oraz raport z badań dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Dom Kultury + „Inicjatywy lokalne 2017”

Autorzy:
dr Dawid Błaszczak
Zakład Socjologii Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska
e-mail: dawid-blaszczak@wp.pl

mgr Łukasz Pogorzelski
Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu, ul. Sienkiewicza 27, 21-550 Terespol
http://www.mokterespol.com/

Współautorzy:
Pola Rożek
Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL
http://www.cal.org.pl/

Łukasz Węda
Gminne Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu,
ul. Włodawska 8, 21-530 Piszczac
https://www.facebook.com/GminneCentrumKulturyiSportuwPiszczacu/

Skład i korekta

Małgorzata Maksymiuk

Wydawca

Gminne Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu

ul. Włodawska 8, 21-530 Piszczac

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Państwa ręce raport z badań pt. *„Postawy mieszkańców gminy Piszczac wobec funkcjonowania i znaczenia Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu”.* Niniejszy raport to efekt badań prowadzonych na przełomie kwietnia i maja 2017 roku na obszarze gminy Piszczac w ramach programu Domu Kultury + „Inicjatywy Lokalne 2017” realizowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury w Warszawie. Na badania złożyły się wywiady kwestionariuszowe, spotkania z młodzieżą oraz dorosłymi.

Niniejszy raport dotyczy diagnozy postaw, czyli wiedzy, doświadczeń, oceny i oczekiwań mieszkańców gminy Piszczac wobec działalności Gminnego Centrum Kultury i Sportu oraz potencjału kulturalnego i społecznego, określanego w literaturze mianem kapitału społecznego. Raport stanowi syntetyczne zestawienie prac badawczo-analitycznych, realizowanych w ramach projektu.

Raport powstał we współpracy Gminnego Centrum Kultury i Sportu z Fundacją K.A.Ś.K.A w Wyczółkach oraz Zakładem Socjologii Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Istotny wkład w przygotowanie raportu włożył również mgr Łukasz Pogorzelski, zaprzyjaźniony z nami socjolog i animator kultury Miejskiego Ośrodka Kultury w Terespolu oraz Pola Rożek animatorka Stowarzyszenia Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej. Słowa wdzięczności kierujemy w stronę osób i instytucji, zainteresowanych niniejszym raportem i zaangażowanych w jego powstanie. Mamy nadzieję, że niniejszy raport nie tylko przyczyni się do popularyzacji wiedzy na temat kultury, ale również stanowić będzie podstawę do prowadzenie dalszej działalności kulturalnej naszego Centrum.

Życzymy miłej lektury i zapraszamy do współpracy.

Z wyrazami szacunku
mgr Łukasz Węda
Dyrektor GCKiS w Piszczacu

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE……..5

ROZDZIAŁ 1. TEREN, ORGANIZACJA, PRZEBIEG BADAŃ……...……8

ROZDZIAŁ 2. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI……..11

ROZDZIAŁ 3. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH.....13

ROZDZIAŁ 4. BADANIA ANIMACYJNE MŁODZIEŻY..….....33

ROZDZIAŁ 5. KONSULTACJE SPOŁECZNE…….40

ROZDZIAŁ 6. WNIOSKI OGÓLNE – KIERUNKI DZIAŁAŃ….....…..42

BIBLIOGRAFIA I NETOGRAFIA…….…….48

WPROWADZENIE

Obecność domów kultury na ziemiach polskich ma krótką historię. Jej korzeni należy upatrywać w końcu XIX wieku, z chwilą, gdy zainicjowano powstanie domów kultury jako odpowiedź na jej instytucjonalizację, adekwatną do potrzeb, oczekiwań lokalnej społeczności. „**Domy kultury** miały (…) za zadanie wprowadzać szerokie masy społeczeństwa w kulturę, (…), by móc w ten sposób osiągnąć trwałą relację pomiędzy tymi jednostkami a kulturą całego społeczeństwa”[1]. Wzrost liczby ośrodków kultury upowszechnił świadomość oraz przekonanie na temat znaczenia dziedzictwa kulturowego w funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Kultura podtrzymuje i przekazuje symbole, wartości, normy, wzory myślenia oraz działania, jest „ogromnym aparatem do zaspokojenia potrzeb, zespołem reakcji na te potrzeby i narzędzi niezbędnych do ich zaspokojenia”[2]. Co więcej, „**kultura** jest systemem komunikacji między ludźmi, albo inaczej: systemem relacji, w obrębie którego poszczególne przedmioty stają się znakami i jako takie są wymieniane, umożliwiając przeto istnienie organizacji społecznej”[3].

Analizując dotychczasową literaturę przedmiotu zaobserwować można, że studium teoretyczno-empiryczne z zakresu kultury, jej aspektów, funkcji i zależności jest bardzo bogate. Stanowi efekt szerokiego, a przy tym dogłębnego spektrum zainteresowania różnych nauk, między innymi: humanistycznych, artystycznych i społecznych. Zdaniem Alfreda Webera **kultura** jest dosłownie tworzeniem czegoś nowego, stanowi wyraz duchowych potrzeb określonej grupy ludzi[4]. Z kolei Florian Znaniecki podkreśla, że „**Kulturę** tworzą liczne systemy, większe lub mniejsze, bardziej lub mniej spójne, trwałe lub zmienne, ale odznaczające się swoistą obiektywnością i swoim własnym wewnętrznym ładem”[5]. Ujęcie systemowe, o którym mowa, wprowadza kulturę na ścieżkę instytucjonalizacji i formalizacji, widocznej w zbiorze centrów, domów i ośrodków kultury, zlokalizowanych w środowiskach miejskich i wiejskich.

Niniejszy raport jest efektem diagnozy społecznej. „**Diagnoza** to złożone z różnych elementów działanie, które należy podjąć, zanim przystąpimy do planowania i realizacji konkretnego przedsięwzięcia. (…). Bez dobrej diagnozy trudno zrealizować skuteczny

---

1 A. Sępoch, *Współczesny dom kultury w środowisku wiejskim i małomiasteczkowym*, Lublin 2012, s. 13.
2 J. Szacki, *Historia myśli socjologicznej*, Warszawa 2005, s. 662.
3 K. Pomian, *Słownik antropologii strukturalnej* Levi-Straussa, cyt. za: J. Szacki, *Historia*…, s. 687.
4 Zob. więcej: J. Szacki, *Historia*…, s. 705.
5 Florian Znaniecki, *Social Action*, cyt. za: J. Szacki, *Historia*…, s. 763.

i efektywny projekt, niezależnie od tego, czy jest to (…) cykl warsztatów dla młodzieży i seniorów, modyfikacja sposobu funkcjonowania domu kultury, czy stworzenie nowego miejsca dla mieszkańców (…)”[6]. Próba podjęcia empirycznych rozważań, poprzez badania usystematyzowane, skategoryzowane i zgeneralizowane nie należy do łatwych zadań, co podkreśla wspomniany Florian Znaniecki. Jego zdaniem „życie kulturowe każdej zbiorowości ludzkiej jest całością zbyt bogatą i chaotyczną, zawiera zbyt wiele heterogenicznych systemów kulturowych, (…), zmieniających się zbyt nieustannie i nieoczekiwanie, aby prawomocna synteza naukowa była kiedykolwiek możliwa”[7]. Pomimo to, próby w tym zakresie są nieustannie podejmowane, czego przykładem jest rosnąca ilość opracowań teoretycznych i empirycznych, dotyczących szeroko pojętej kultury. Prezentowany przez autorów raport stanowi próbę uzupełnienia bogatego wolumenu opracowań, a jednocześnie wypełnienia luki badawczej w tego typu badaniach na obszarze powiatu bialskiego.

U podstaw realizacji raportu leży przekonanie o konieczności zgromadzenia wiedzy na temat oceny funkcjonowania Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu (zwanego dalej GCKiS) oraz oczekiwań i potrzeb lokalnych mieszkańców w zakresie oferty kulturalnej. Ma to istotne znaczenie, bowiem kultura „nie istnieje jako abstrakcyjna struktura, rządząca się swymi własnymi sprawami. (…). **Kulturę** tworzą aktorzy i organizacje, które potrzebują zasobów – materialnych, organizacyjnych i politycznych – jeśli mają rozwijać systemy kodów kulturowych, poddawać je rytualizacji i przekazywać innym”[8]. Sposobem na pozyskanie wspomnianych zasobów, jednocześnie ich wymianę, kumulację, potęgowanie, jest precyzyjna diagnoza społeczna.

Diagnoza jest rozpoznaniem określonego stanu rzeczy, wyróżnieniem określonych elementów z całości. Częściami składowymi diagnozy są zarówno proces badawczy (przygotowanie i przeprowadzenie badań, zebranie danych), jak również opracowanie ich wyników. **Celem diagnozy** jest ustalenie pewnych faktów społecznych, dzięki którym możliwe jest podjęcie różnych działań np. usunięcie niepożądanego stanu rzeczy, ocena określonej sytuacji, procesów, zadań, ale również praktyczne wykorzystanie wyników badań. W przypadku kultury diagnoza ułatwia konstruowanie określonej oferty kulturalnej, adekwatnej do potrzeb mieszkańców. „Aby właściwie zbudować ofertę, atrakcyjną dla

---

[6] A. Czyżewska, *Własnym sumptem – badania bez budżetu*, [w:] K. Flera- Iwaniuk (red.), *Narzędziownik – diagnoza w kulturze*, Warszawa 2016, s. 12.

[7] F. Znaniecki, *The Metod of Sociology*, cyt. Za: J. Szacki, *Historia*…, s. 765.

[8] J. H. Turner, *Struktura teorii socjologicznej*, Warszawa 2006, s. 587.

publiczności i społecznie użyteczną, niezbędne jest bieżące monitorowanie potrzeb, reakcji i satysfakcji (…) a zatem konieczne jest przeprowadzenie odpowiednich badań”[9]. Diagnoza społeczna jest również zaliczana do spektrum zadań, kompetencji, leżących po stronie ośrodków kultury, bowiem „(…) rolą instytucji kultury nie jest wyłącznie dystrybucja zasobów – jest nią też społeczna diagnoza ich percepcji oraz włączanie i angażowanie obywateli w aktywny, świadomy odbiór lub proces współtworzenia zasobów kultury”[10].

Wieloaspektowość zainteresowań, częstotliwość i intensywność kontaktów, stopień aktywności (mierzonej m.in. za pomocą liczby inicjatyw kulturalnych), stopień zorientowania i umiejętności selekcji to tylko kilka wskaźników uczestnictwa w kulturze, które na kanwie zewnętrznych oraz wewnętrznych uwarunkowań, bodźców i sygnałów, mogą stymulować nasze uczestnictwo w kulturze. W przeciwnym razie mamy do czynienia z permanentnym brakiem udziału i partycypacji w inicjatywach na płaszczyźnie kulturalnej[11]. Następstwem tego mogą być sytuacje, w których instytucje kreują pola różnego rodzaju działań twórczych, będących zaczątkiem strukturalizacji kultury oraz kumulacji tego, co określamy mianem kapitału kulturowego oraz społecznego. „Organizowanie uczestnictwa w kulturze jest (…) związane z dokonywaniem pewnej selekcji dóbr kultury, wyborem tych, które staną się przedmiotem działania”[12]. W usprawnieniu wyżej wymienionej selekcji, w obrębie Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu, ma pomóc przeprowadzona analiza, zamieszczona w niniejszym raporcie, jako swego rodzaju remedium do podejmowania dalszych działań, inicjatyw kulturalnych adresowanych do mieszkańców gminy.

Niniejszy raport ma za zadanie przybliżyć odpowiedzi na pytania dotyczące oczekiwań i potrzeb kulturalnych lokalnej społeczności, w oparciu o które GCKiS może wytyczyć główne kierunki działań, oparte na szerokim współudziale mieszkańców gminy. Szczególne znaczenie należy położyć na zaangażowanie osób, które jak dotąd, nie miały możliwości współpracować z Centrum. Istotnym wydaje się również opracowanie strategii rozwoju GCKiS, bazującej na danych zamieszczonych w raporcie.

---

[9] J. Dziubecka, G. Młynarski, *Od czego zacząć*?, [w:] K. Flera- Iwaniuk (red.), *Narzędziownik – diagnoza w kulturze*, Warszawa 2016, s. 6.
[10] Tamże, s. 6.
[11] Zob. więcej: M. Golka, *Socjologia kultury*, Warszawa 2007, rozdz. 3. Wskaźniki, uwarunkowania i typy uczestnictwa w kulturze.
[12] E. Bobrowska, *Przemiany modelowe instytucji domu kultury*, Kraków 1997, s. 27.

ROZDZIAŁ 1
TEREN, ORGANIZACJA, PRZBIEG BADAŃ

Teren badań:

Gmina Piszczac, obecnie jest jedną z najliczniejszych gmin wiejskich w powiecie bialskim i liczy ok. 7500 mieszkańców. Składa się z 21 sołectw. Siedziba gminy mieści się w Piszczacu. Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe: Zespół Placówek Oświatowych w Piszczacu (Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum), Zespół Placówek Oświatowych w Chotyłowie (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum), Szkoły Podstawowe w Połoskach i Dobrynce oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zalutyniu. Działa w samym Piszczacu również Gminna Biblioteka Publiczna.

Gmina Piszczac ma charakter głównie rolniczy i niski budżet a jej mieszkańcy najczęściej pracują poza gminą (Port przeładunkowy w Małaszewiczach, miasto powiatowe Biała Podlaska). Brakuje też atrakcji turystycznych, z których można wymienić jedynie drewniane cerkwie w: Kościeniewiczach, Ortelu Królewskim, w Połoskach, kościół murowany w Piszczacu, dwór rodziny Komorowskich w Zalutyniu oraz budynek dworca kolejowego w Chotyłowie. Latem atrakcją dla mieszkańców i przyjezdnych jest kąpielisko tzw. „Kubiki" w Chotyłowie.

Do blisko 26 organizacji społecznych (w tym 12 grup nieformalnych), którymi są głównie koła gospodyń wiejskich, jednostki ochotniczej straży pożarnej, uczniowskie kluby sportowe oraz 3 stowarzyszenia należy ok. 450 mieszkańców[13]. Stanowi to istotny kapitał społeczny. W gminie znajdują się 3 parafie katolickie i jedna prawosławna przy, których również skupiają się mieszkańcy. Wyżej wymienione instytucje były do tej pory jedynymi, które w różnym zakresie krzewiły kulturę. Warto tutaj wspomnieć także o klubie piłkarskim Lutnia Piszczac, który również skupia wokół siebie dużo osób.

Gminne Centrum Kultury i Sportu powołane zostało do życia w 2010 roku ale działa dopiero od 2016 roku. Pierwszym Dyrektorem GCKiS jest Łukasz Węda. Zatrudnia 3 pracowników na umowę o prace i 6 na umowy cywilno-prawne. Realizuje w szczególności zadania w zakresie: tworzenia, upowszechniania, ochrony kultury, organizowania i

[13] Ł. Węda, *Doceńmy organizacje pozarządowe* [w:] „Głos Piszczaca" nr 2/2017 s. 26.

popularyzowania kultury fizycznej i rekreacji ruchowej, potrzeb informacyjnych i edukacyjnych, oraz informacji turystycznej.

GCKiS w Piszczacu administruje obiektem Orlik2012, budynkiem starej szkoły w Piszczacu gdzie mieści się świetlica „Jaskółka", siłownie w Piszczacu i Chotyłowie pracownia komputerowa, prowadzone są warsztaty dla dzieci i młodzieży, nauka języka angielskiego, próby Zespołu Pieśni i Tańca Ludowego „Ziemia Piszczacka". Przy GCKiS w Piszczacu działa zespół „Macierz" z Ortela Królewskiego Drugiego oraz grupa „Roztańczone Sołtysianki" z Chotyłowa do lipca 2016. Obecnie prowadzone są zajęcia z boksu i samoobrony, baletu, taekwon-do, łucznictwa tradycyjnego. Przy GCKiS działa Salonik 50+. Instytucja wydaje ponadto kwartnik „Głos Piszczaca".

Organizacja i przebieg badań:

Przeprowadzona diagnoza powstała na zlecenie Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu we współpracy z Zakładem Socjologii Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej i Miejskim Ośrodkiem Kultury w Terespolu, który w programie „Domy Kultury +. Inicjatywy Lokalne" brał udział w 2014 roku oraz Stowarzyszeniem Centrum Wspierania Aktywności Lokalnych CAL. Badania były prowadzone metodą ilościową oraz zostały uzupełnione metodą jakościową.

Badania ilościowe zostały zrealizowane na przełomie kwietnia i maja 2017 roku, na grupie ponad 200 osób, zamieszkałych na terenie gminy Piszczac. Dobór próby miał charakter celowy, ankieter posiadał wiedzę na temat struktury i liczby badanej populacji, próbę dobierano odpowiednio do potrzeb zleceniodawcy. Badania przeprowadzono dwutorowo: po pierwsze, metodą sondażową za pomocą kwestionariusza ankiety w formie papierowej i elektronicznej (70 osób), po drugie, przy pomocy wywiadów (wideo wywiady – 19 osób), podczas których pytano respondentów o ocenę i opinię na temat GCKiS, potrzeby kulturalne, bariery w dostępie do kultury i inne. Rozszerzeniem tych badań były spotkania badawczo-animacyjne z młodzieżą w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Piszczac: w Chotyłowie i Połoskach (oddalonych o kilka kilometrów od Piszczaca) mające na celu przyjrzenie się ich potrzebom i oczekiwaniom kulturalnym. W badaniach wzięło udział 65 osób w wieku 11-15 lat.

Przeprowadzono także konsultacje społeczne z aktywnymi grupami mieszkańców: Kolonii Piszczac – grupa 12 śpiewających kobiet „Dworzanki". W Zahorowe - 4 pasjonatki śpiewu, odtwarzania tradycji ludowej. W Dąbrowicy Małej, w której kobiety pragną organizować wolny czas swoim dzieciom. W Piszczacu – grupa 29 seniorów „Saloniku 50+", którzy pragną rozwijać swoje pasje śpiewacze i szachowe.

Przygotowaniem projektu, koordynacją działań, opracowaniem wyników oraz sporządzeniem raportu zajął się zespół w składzie – Dawid Błaszczak, wykładowca Zakładu Socjologii Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II i Łukasz Pogorzelski – animator kultury w Miejskim Ośrodku Kultury w Terespolu. Istotny wkład w realizację badań włożyli również dyrektor Łukasz Węda i pracownicy Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu, animatorka CAL z ramienia Narodowego Centrum Kultury – Pola Rożek, a także społeczność lokalna, w tym Fundacja K.A.Ś.K.A. zaangażowana w działalność kulturalną w różnych formach i zakresie.

Tematem przeprowadzonych badań były postawy, oceny i opinie mieszkańców gminy Piszczac odnoszące się do funkcjonowania i znaczenia Gminnego Centrum Kultury i Sportu oraz inicjatyw kulturalnych na obszarze gminy. W badaniach uwzględniono ponadto oczekiwania społeczności lokalnej odnoszące się do jej potrzeb kulturalnych.

Raport pełni funkcję diagnostyczną oraz prognostyczną, jest źródłem kluczowych informacji zarówno dla mieszkańców, jak również władz gminy oraz dyrekcji i pracowników GCKiS. Jednocześnie stanowi kompendium wiedzy, które może posłużyć do konstruowania kolejnych działań na płaszczyźnie kulturalnej, adekwatnych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

ROZDZIAŁ 2
CHARAKTERYSTYKA BADANEJ POPULACJI

Badaniami ilościowymi objęto próbę 85 osób, zamieszkałych na terenie gminy Piszczac,
z których większość stanowiły kobiety (45 osób), mieszkańcy w wieku 15-24 lata (30 osób) oraz 35-44 lata (18 osób), zamieszkali w Piszczacu (49 osób), z wykształceniem średnim (22 osoby). W grupie badanych 34 osoby deklarowały się jako pracujący, 27 respondentów uczy się lub studiuje, z kolei 11 osób to emeryci lub renciści.

Tab. 1. Cechy społeczno-demograficzne badanej populacji

kategoria społeczno-demograficzna	liczba osób
płeć	
kobieta	45
mężczyzna	40
ogółem	85
wiek/rok urodzenia	
15-24	30
25-34	12
35-44	18
45-54	7
55-64	9
65 i więcej	2
brak danych	7
wykształcenie	
podstawowe	21
zawodowe	14
średnie	22
wyższe	11
inne (np. w trakcie nauki w szkole podst.)	2
braki danych	15

stosunek do pracy	
uczeń/student	27
pracujący	34
bezrobotny	2
emeryt/rencista	11
inne (wychowujący dziecko)	1
braki danych	10

ROZDZIAŁ 3
ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ILOŚCIOWYCH

Prowadzone badania rozpoczęliśmy od pytań dotyczących zainteresowania mieszkańców historią gminy oraz życiem społecznym, a szczególnie tym, co dzieje się na terenie gminy. **Z deklaracji wynika, że pełne zainteresowanie historią przejawia 25 osób, średnie z kolei 29** (ryc. 1). Brak jakiegokolwiek zainteresowania deklaruje 13 respondentów, z kolei 18-tu nie potrafi udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Obecną sytuacją w gminie zainteresowanych jest 60-ciu mieszkańców, z czego 39 deklaruje pełne zainteresowanie (ryc. 2). Brak zainteresowania obecną sytuacją podkreśla 8 osób, kolejnych 7 nie potrafi określić czy jest lub nie jest zainteresowane. Warto w tym miejscu podkreślić, że 10-ciu badanych nie udzieliło jakiejkolwiek odpowiedzi.

Najczęstszym źródłem informacji o sytuacji w gminie są portale społecznościowe (45 odpowiedzi), plakaty (31 deklaracji) oraz przekazy ustne od znajomych i rodziny (25 odpowiedzi – ryc. 3). Ważnym źródłem informacji są również: strona internetowa gminy (21 deklaracji), ogłoszenia podczas nabożeństw (17) oraz ulotki (9 – zob. ryc. 3)

Ryc. 1. Czy interesuje się Pan/i historią gminy Piszczac?

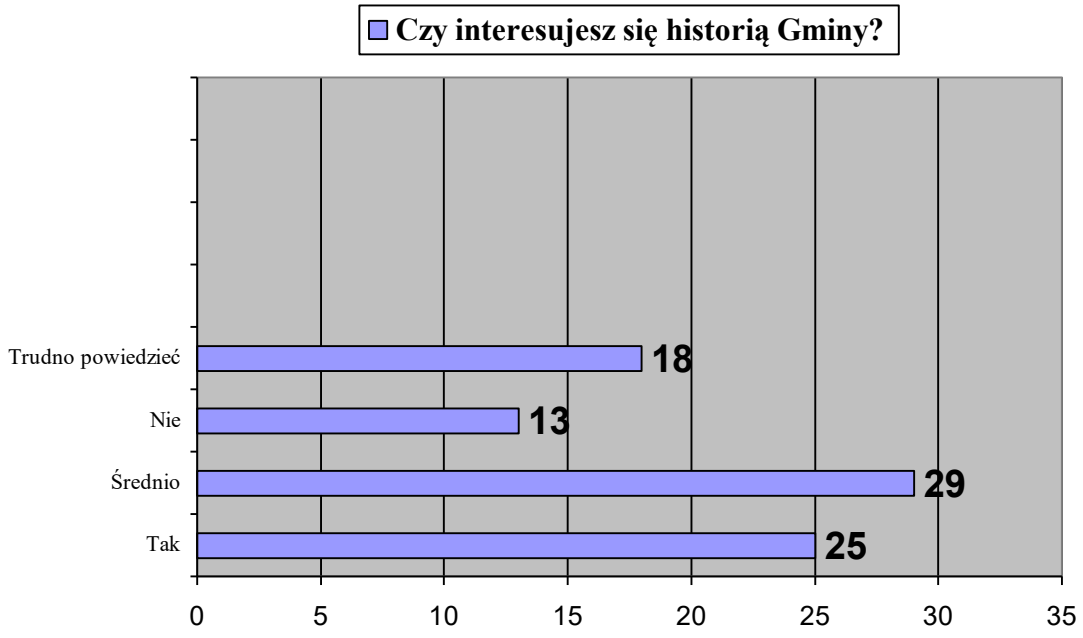

Ryc. 2. Czy interesuje się Pan/i obecną sytuacją w gminie?

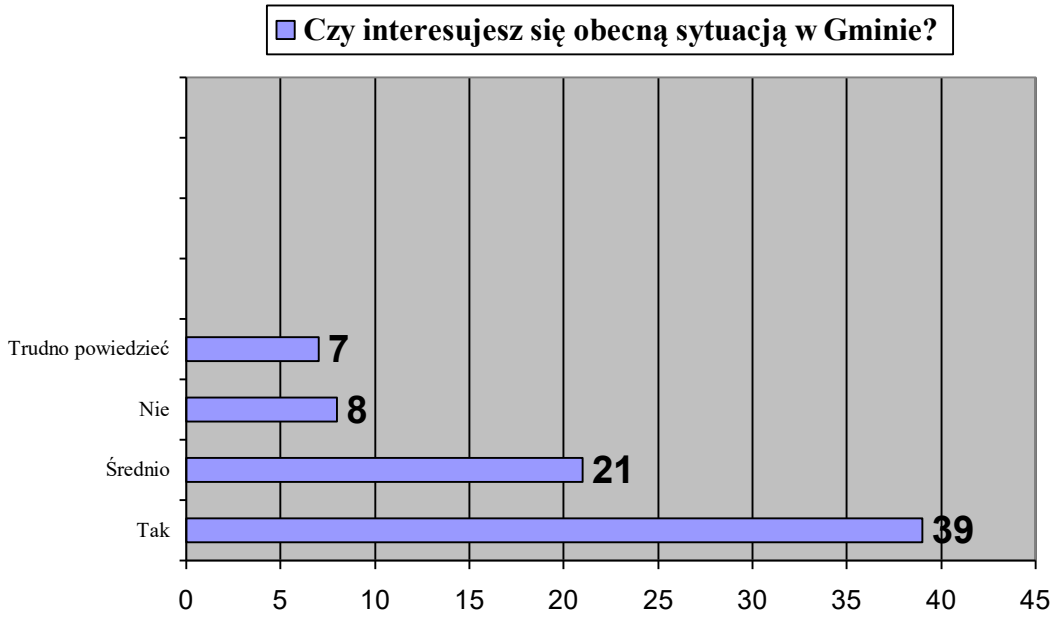

Ryc. 3. Skąd czerpie Pan/i informacje na temat sytuacji w gminie?

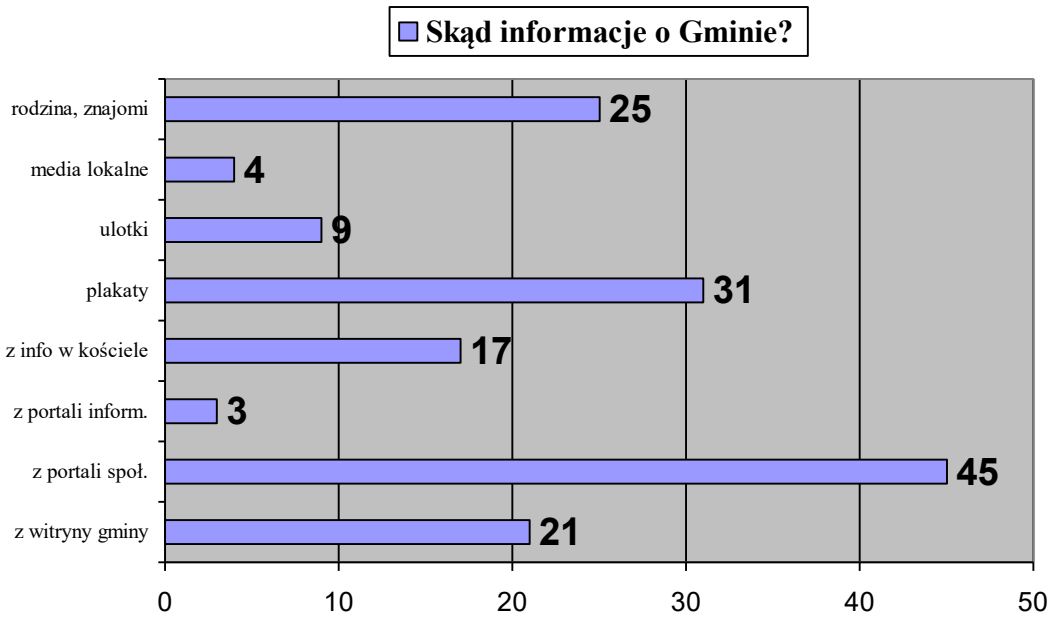

Mieszkańcy gminy Piszczac najbardziej cenią sobie pobliską obecność rodziny oraz znajomych (47 odpowiedzi), spokój i ciszę (23) oraz walory przyrodnicze (17

deklaracji – zob. ryc. 4). **Ponadto doceniają również wysoki poziom bezpieczeństwa na terytorium gminy (16 odpowiedzi)**, ofertę czasu wolnego i infrastrukturę (12 deklaracji – ryc. 4). Jednostkowe odpowiedzi dotyczyły np. działalności klubu sportowego, ludowych zespołów śpiewaczych i tanecznych.

Społeczność lokalna dostrzega przede wszystkim brak odpowiedniego miejsca spotkań (39 deklaracji), atrakcyjnych ofert na spędzanie czasu wolnego (19) oraz ciekawych wydarzeń kulturalnych (15 odpowiedzi – ryc. 5). Rzadziej zwracają uwagę na słabą infrastrukturę, szczególnie jakość dróg (10 odpowiedzi), brak odpowiedniego bezpieczeństwa i zagrożenia wynikające przede wszystkim z wandalizmu i alkoholizmu (8 odpowiedzi). Jednostkowe odpowiedzi dotyczyły między innymi: brak pracy czy basenu. Pomimo walorów i niedostatków w gminie, **większość respondentów (48 osób) jest zadowolona z zamieszkania na tej terenie (ryc. 6),** średnio zadowolonych jest siedmiu respondentów, kilkunastu nie potrafi sprecyzować odpowiedzi.

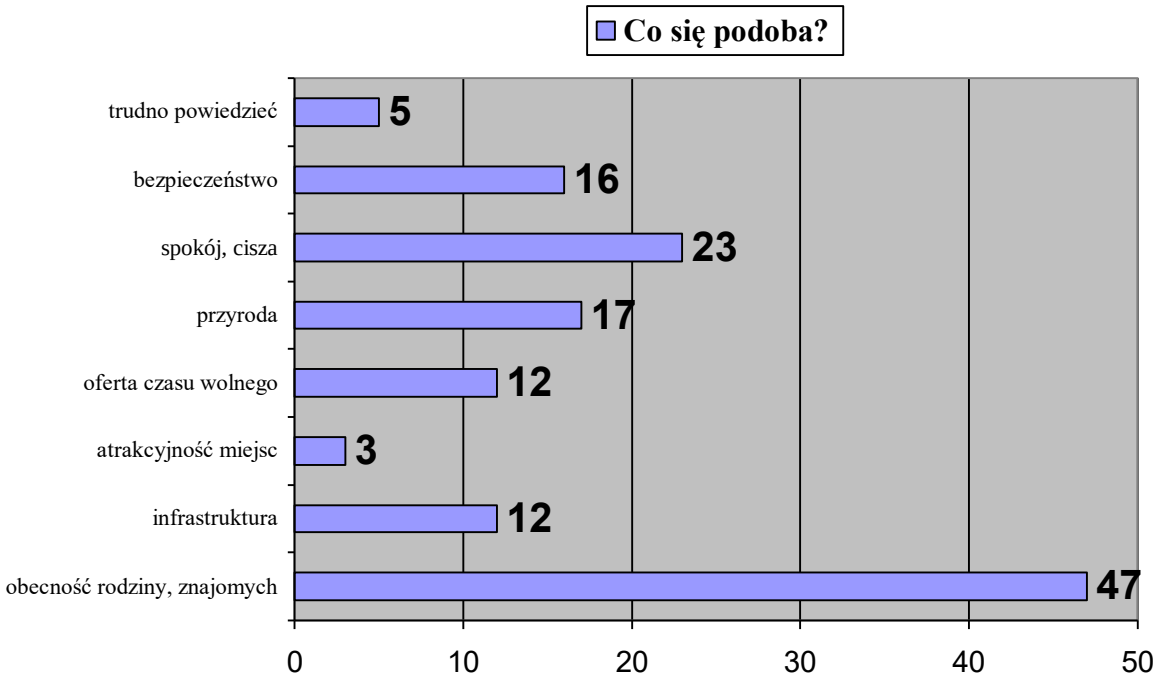

Ryc. 5. Co się Panu/i nie podoba w gminie Piszczac?

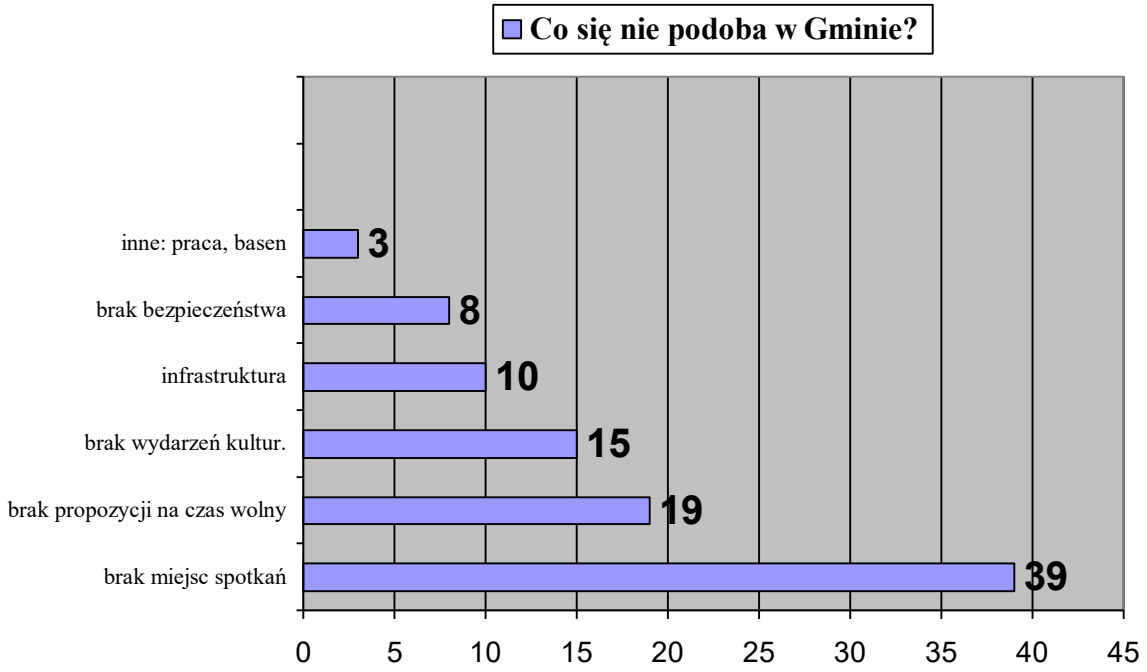

Ryc. 6. Czy jest Pan/i zadowolona z zamieszkania w Piszczacu?

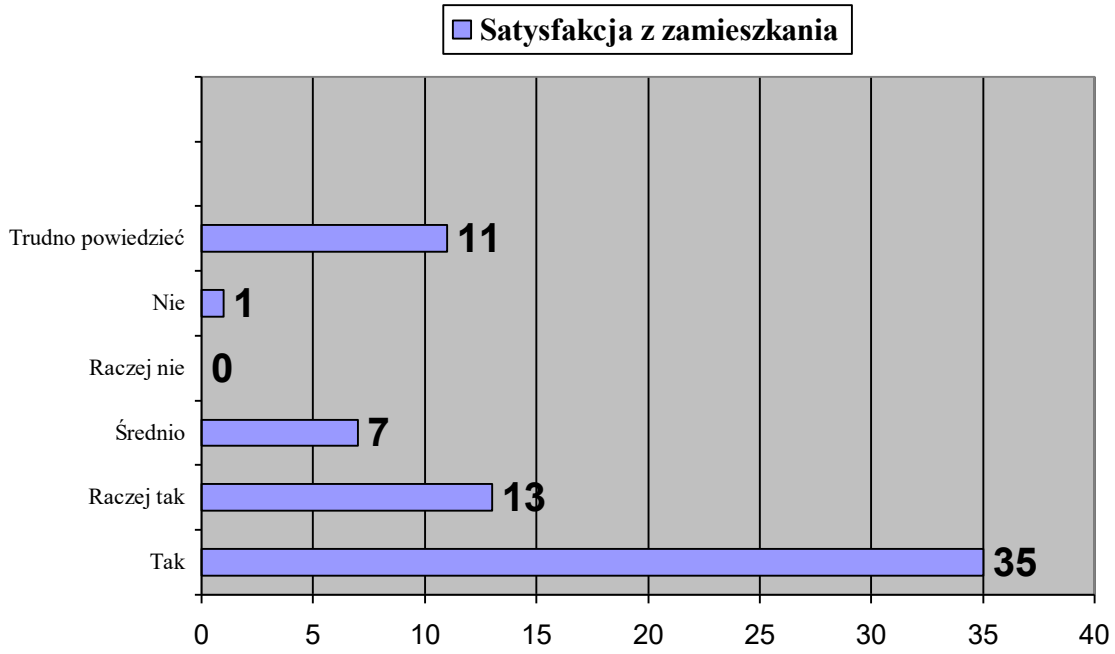

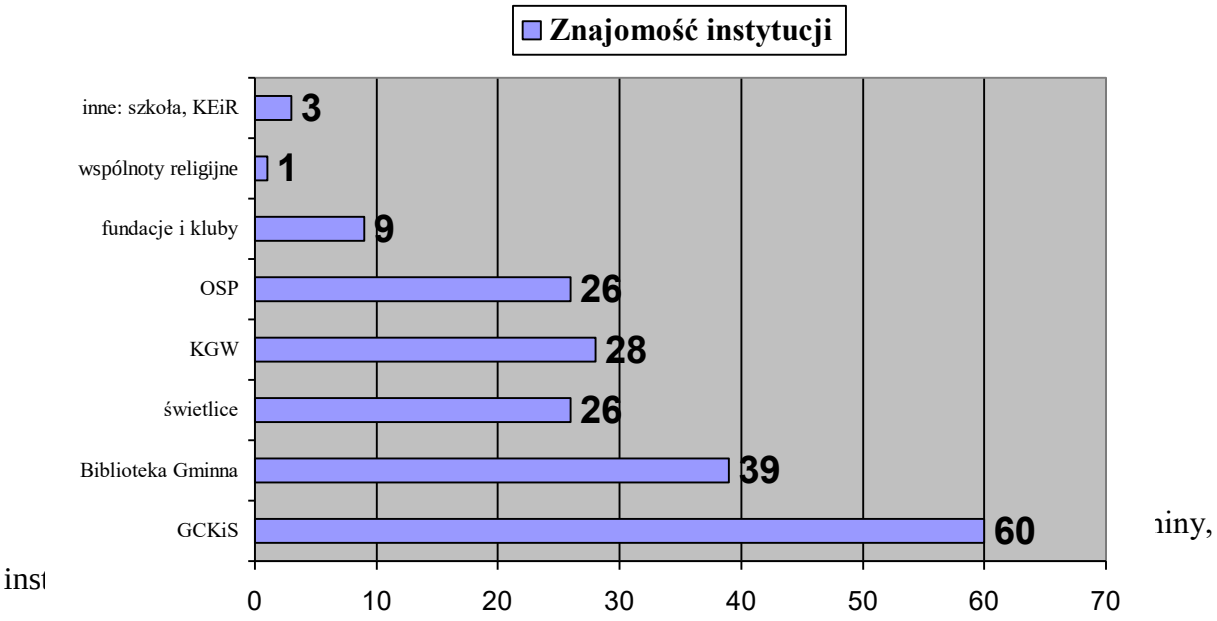

Sportu (60 odpowiedzi), bibliotekę gminną (39) oraz Koła Gospodyń Wiejskich (28 – ryc. 7).

W dalszej kolejności wymieniano: wiejskiej świetlice i Ochotniczą Straż Pożarną (26 deklaracji), rzadziej fundacje i kluby (9 odpowiedzi), sporadycznie szkołę i Koło Emerytów i Rencistów (ryc. 7).

Ryc. 8. Czy przynależy Pan/i do jakiejś instytucji?

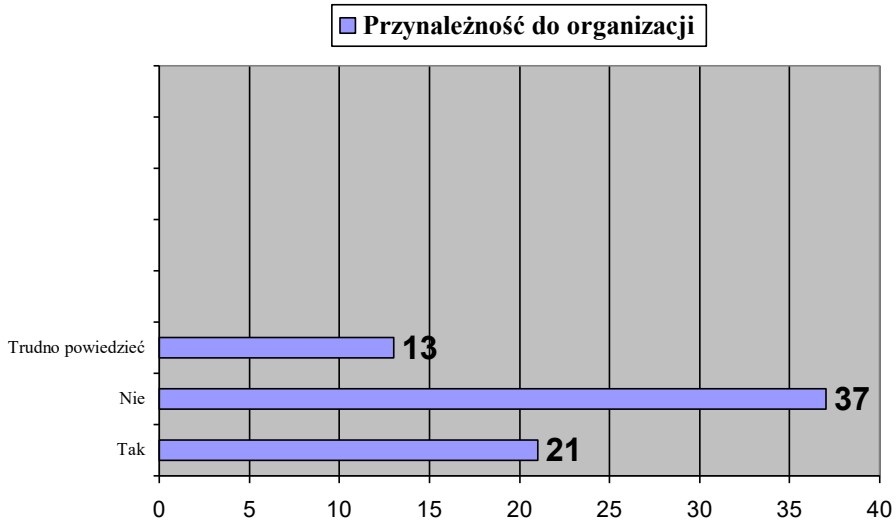

Przynależność do organizacji społeczno-kulturalnej deklaruje 21 osób (ryc. 8), brak udziału w jakiejkolwiek instytucji potwierdza 37 respondentów, zaś 13-tu nie jest w stanie odpowiedzieć jednoznacznie, prawdopodobnie z faktu, że kiedyś zadeklarowało chęć udziału, ale zabrakło codziennej aktywności. Warto również podkreślić, że wiele osób nie udzieliło żadnej odpowiedzi na to pytanie.

Ryc. 9. Kiedy dysponuje Pan/i czasem wolnym?

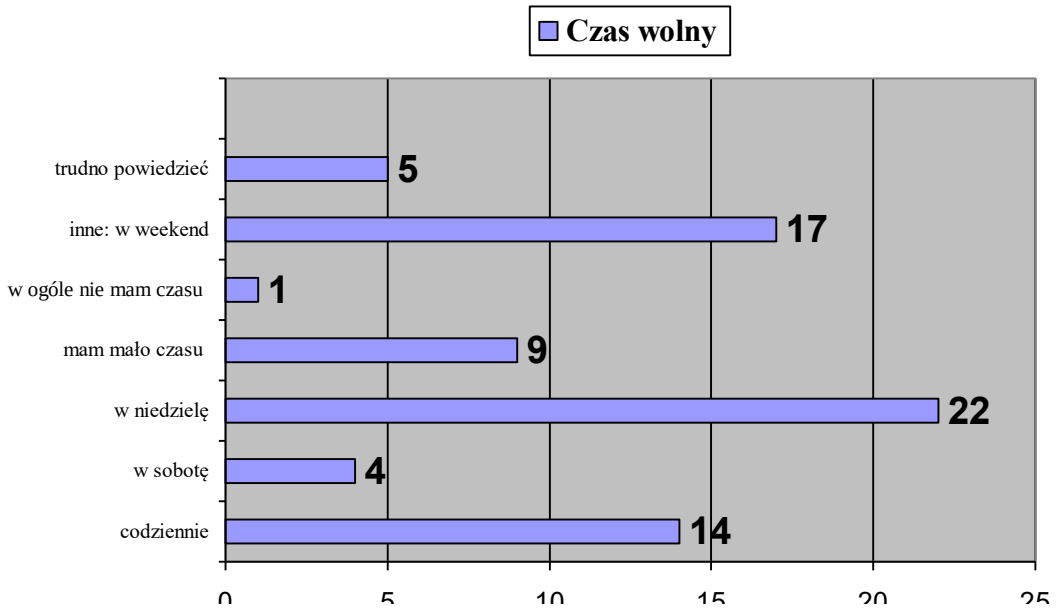

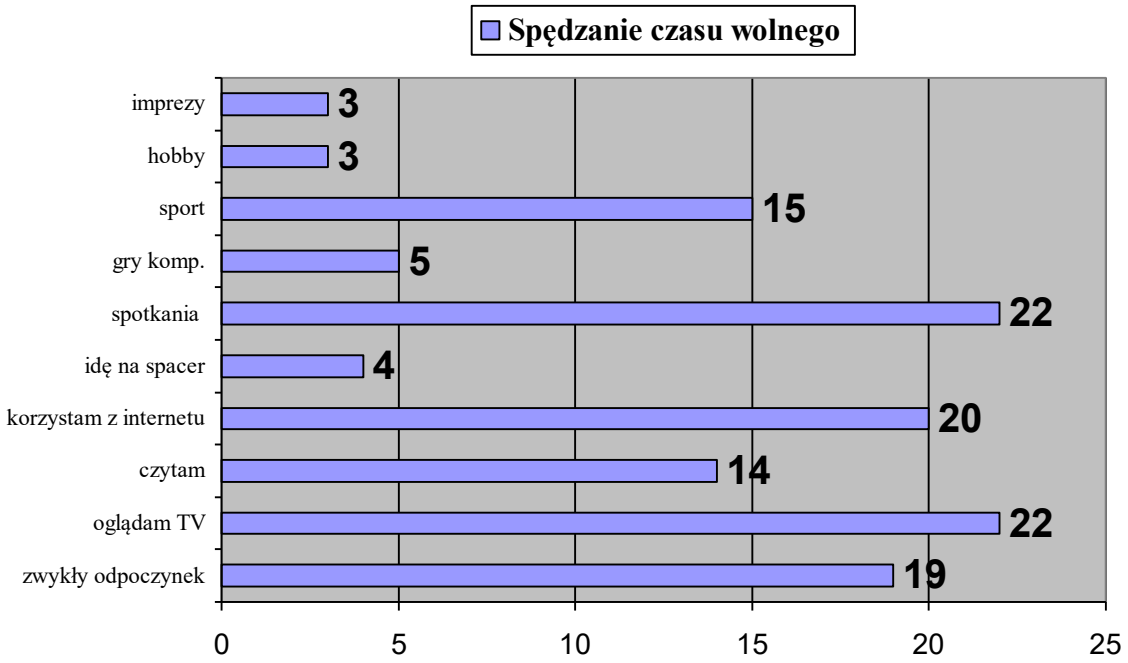

W przeprowadzonej diagnozie ankieterzy pytali również o ilość czasu wolnego oraz sposób jego spędzania. **Największą ilością czasu wolnego mieszkańcy dysponuję w niedzielę (22 odpowiedzi), w weekend (17) oraz codziennie, ale po południu (14 odpowiedzi – ryc. 9).** Spośród badanych dziewięć osób nie dysponuje jakimkolwiek czasem wolnym, głównie z powodu obowiązków związanych z pracą, nauką, wychowaniem dzieci.

Czas wolny mieszkańcy gminy Piszczac spędzają najczęściej oglądając telewizję oraz przebywając w towarzystwie rodziny i znajomych (22 odpowiedzi – ryc. 10), korzystając z Internetu (20 deklaracji), odpoczywając (19), uprawiając sport (15) lub

czytając książki, gazety i czasopisma (14 odpowiedzi). **Czas wolny mieszkańcy spędzają najczęściej wśród znajomych i rodziny (35 deklaracji), na Kubikach (21), Orliku (18) lub w szkole (16 – ryc. 11).** Rzadziej korzystamy z ofert w innych miejscowościach (najczęściej Białej Podlaskiej, Kodnia, Chotyłowa), z GCKiS, boiska Lutni Piszczac i siłowni.

Ryc. 11. Gdzie spędza Pan/i czas wolny?

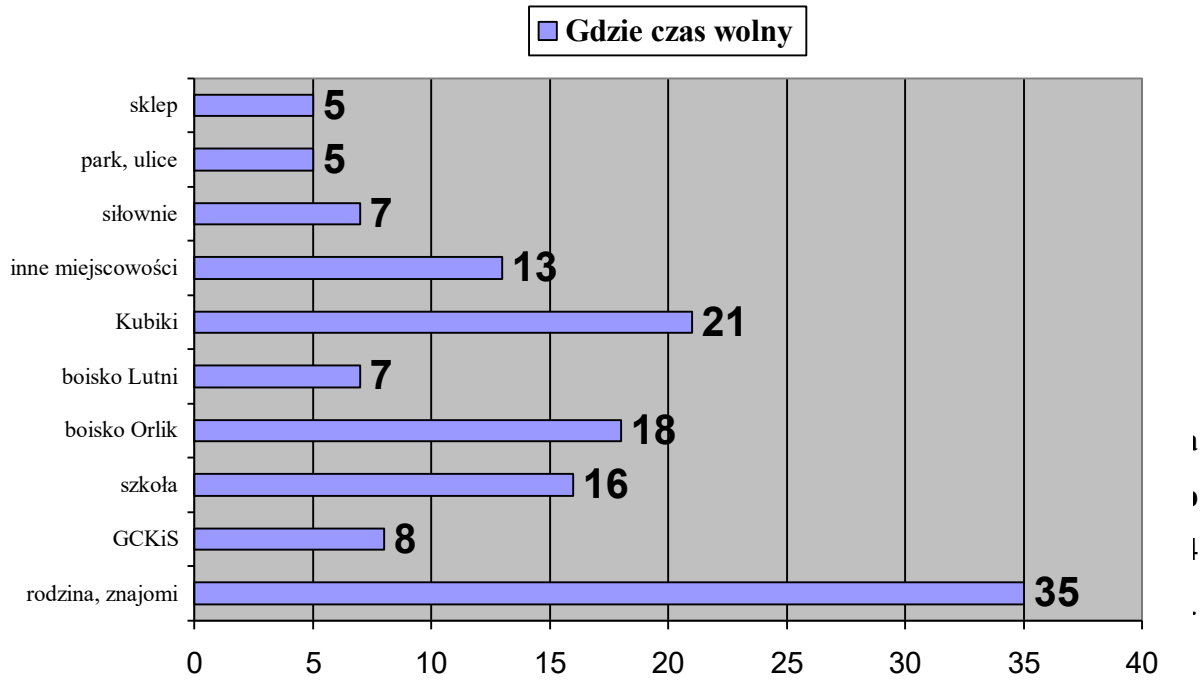

Ryc. 12. Kto, zdaniem Pana/i jest organizatorem czasu wolnego?

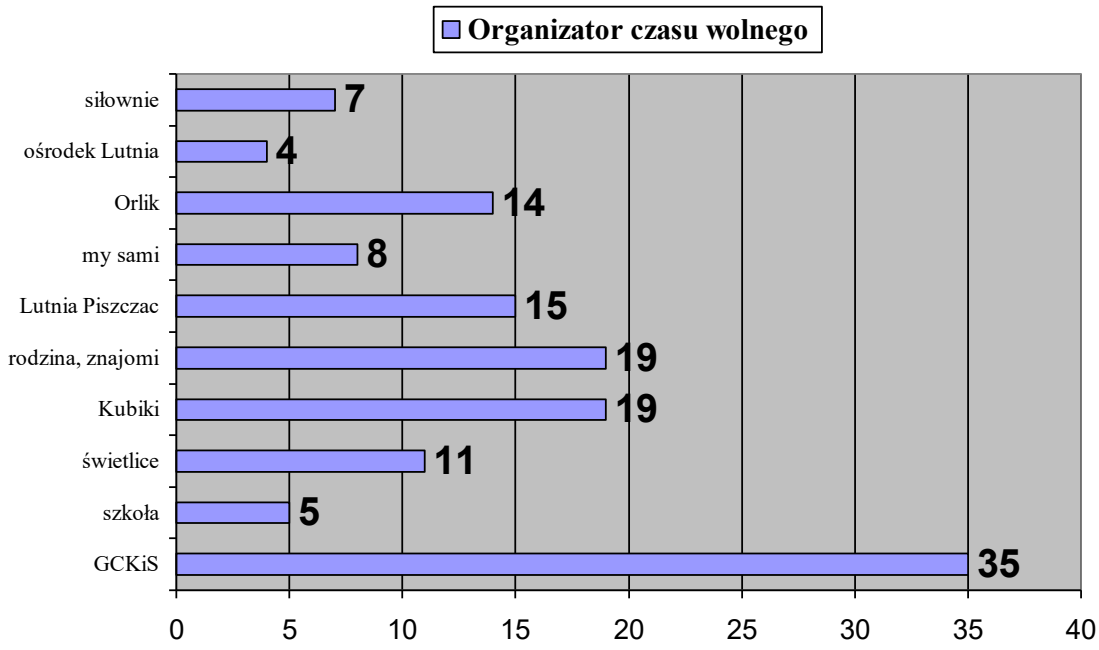

Ryc. 13. Jak ocenia Pan/i działalność władzy Gminy na rzecz kultury?

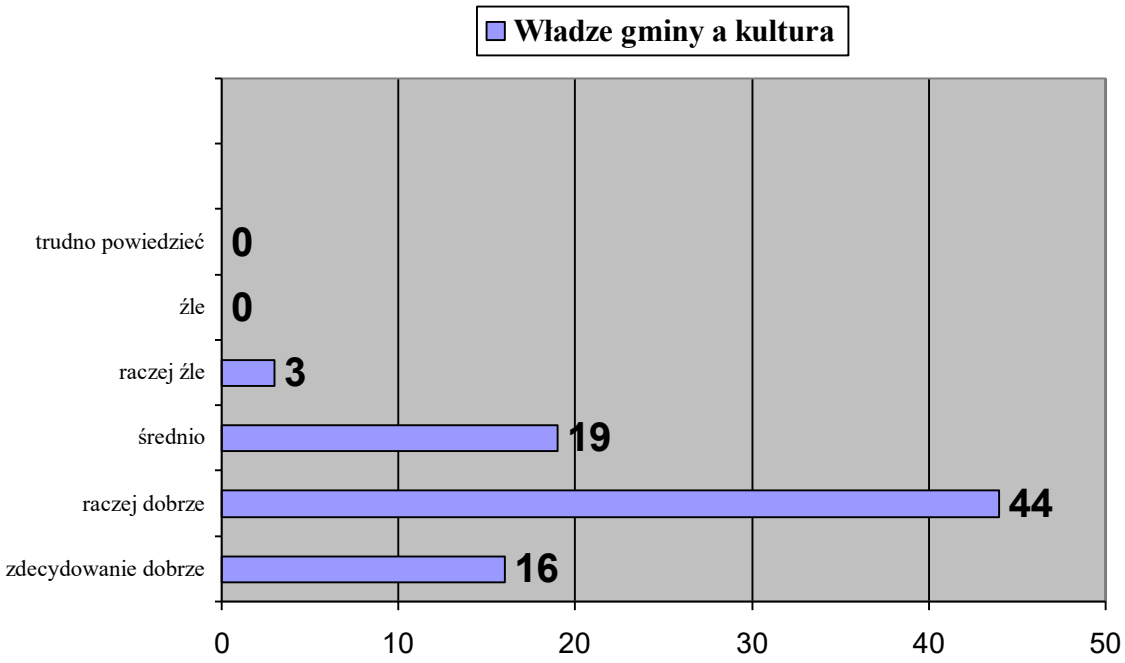

Znacząca większość, bo 60 respondentów, jako „dobrze" lub „raczej dobrze" ocenia działalność obecnych władz gminy na rzecz rozwoju kulturalnego (rys. 13), zdaniem 19-tu badanych działania te mają charakter średni, trzy osoby zaznaczyły, że zaangażowanie władz gminy w życie kulturalne jest złe.

W badaniach zapytano respondentów o wiedzę na temat lokalizacji siedziby centrum, znajomość pracowników i ocenę infrastruktury, w której mieści się GCKiS. **Znajomość siedziby GCKiS deklaruje 53 respondentów (ryc. 14), precyzyjnie lokalizując siedzibę to jest w budynku urzędu gminy lub przy ulicy Włodawskiej.** Nieznajomość lokalizacji centrum kultury zadeklarowało 22 ankieterów, na pytanie nie odpowiedziało 10 osób. Znajomość pracowników GCKiS zadeklarowało 44 ankietowanych, do nieznajomości kogokolwiek przyznaje się 27 osób (ryc. 15). Wśród znanych powszechnie pracowników GCKiS występują: dyrektor Łukasz Węda (37 wskazań), Przemysław Witczak (14 wskazań), Agnieszka Nestorowicz (7 deklaracji).

Spośród ankietowanych 28 respondentów dobrze ocenia stan infrastruktury (sal oraz pomieszczeń) GCKiS, przeciwnego zdania jest 15 osób, 39 respondentów nie potrafi udzielić jednoznacznej odpowiedzi (ryc. 16). Jako powód niedostosowania infrastruktury do

potrzeb osób korzystających z oferty kulturalnej wymieniano słabe oświetlenie pomieszczeń oraz niewielką ich powierzchnię, odpowiednią do prowadzenia zajęć.

Ryc. 14. Czy zna Pan/i siedzibę GCKiS w Piszczacu?

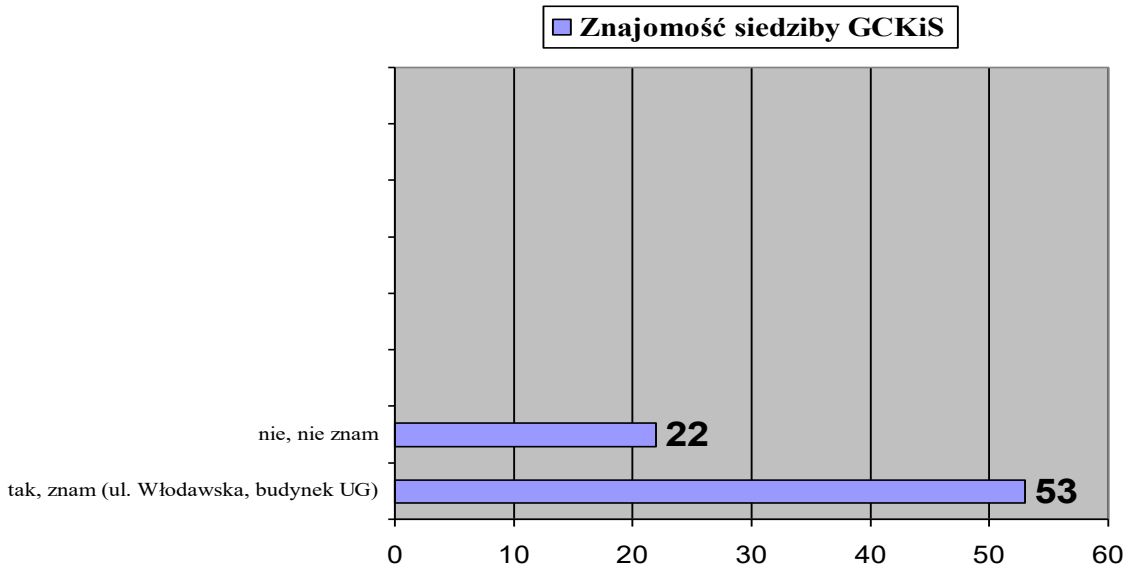

Ryc. 15. Czy zna Pan/i kogoś z pracowników GCKiS?

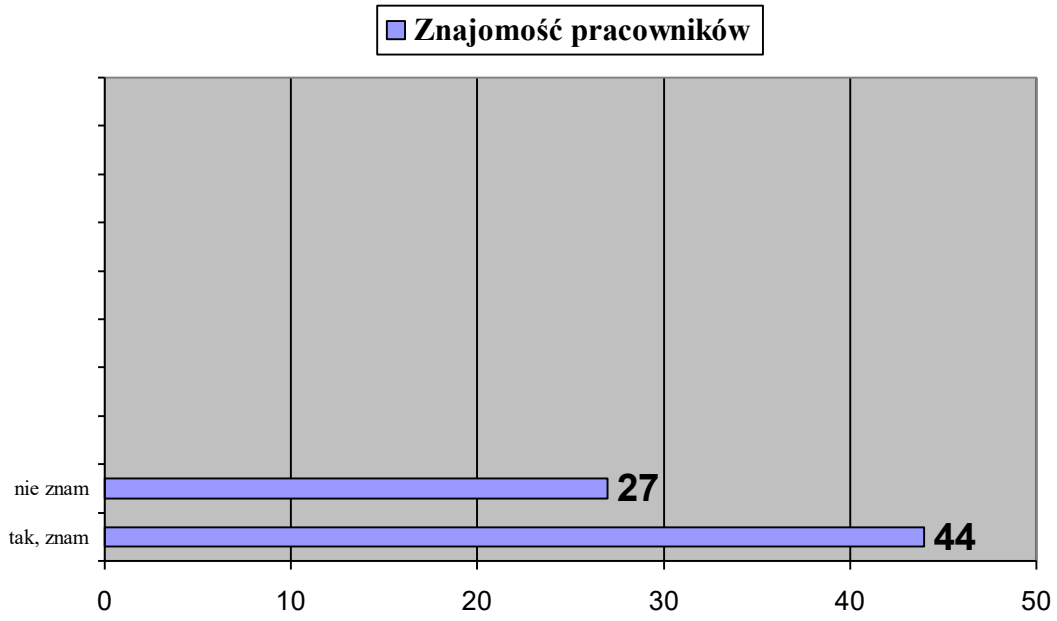

Ryc. 16. Czy według Pana/i GCKiS posiada infrastrukturę odpowiednią do działalności kulturalnej?

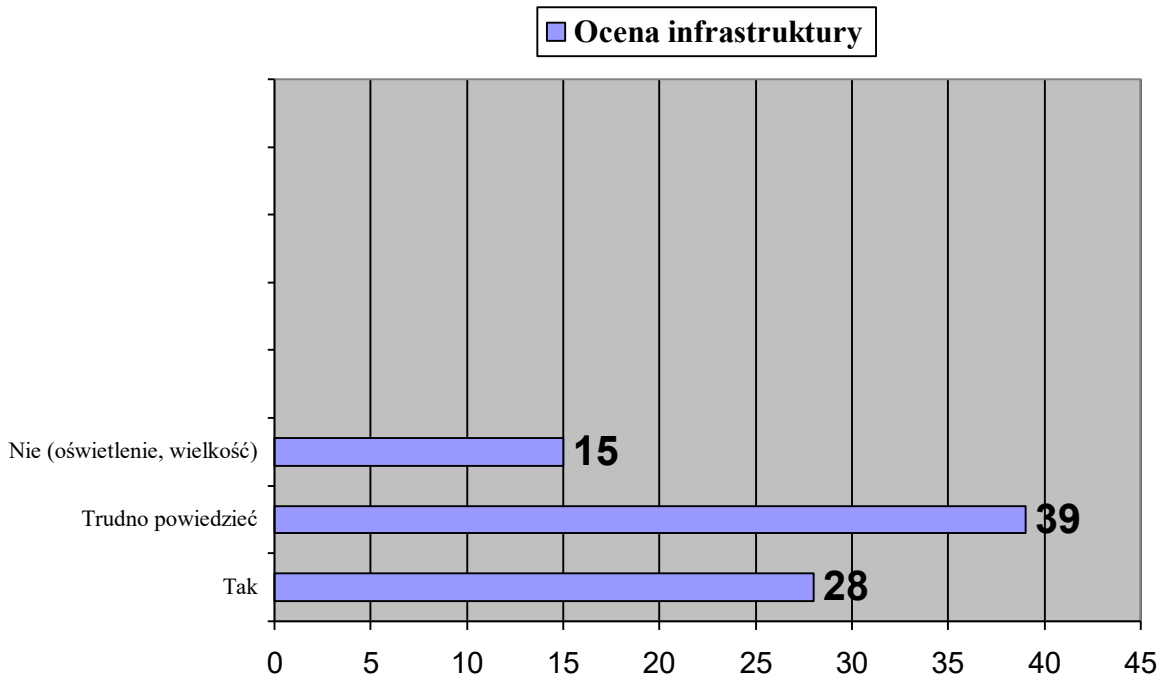

Przeprowadzona diagnoza była również próbą odpowiedzi na pytania dotyczące źródła informacji na temat działalności GCKiS, oceny prowadzonych działań, w tym reklamy, jaką GCKiS stosuje do lokalnego środowiska. **Najbardziej powszechnym źródłem informacji na temat działalności centrum kultury są portale społecznościowe (46 deklaracji – ryc. 17), dalej plakaty i witryna internetowa gminy (25 odpowiedzi), rodzina i znajomi (13 deklaracji) oraz media lokalne (9 odpowiedzi).** Rzadziej mieszkańcy gminy sięgają po ulotki (7 deklaracji) czy portale informacyjne (5 odpowiedzi). Dla kilku mieszkańców źródłem informacji jest wiadomość sms-owa o nadchodzącym wydarzeniu kulturalnym lub informacja przekazana podczas nabożeństwa w kościele (ryc. 17).

Ryc. 17. Skąd Pan/i czerpie informacje na temat działalności i oferty GCKiS?

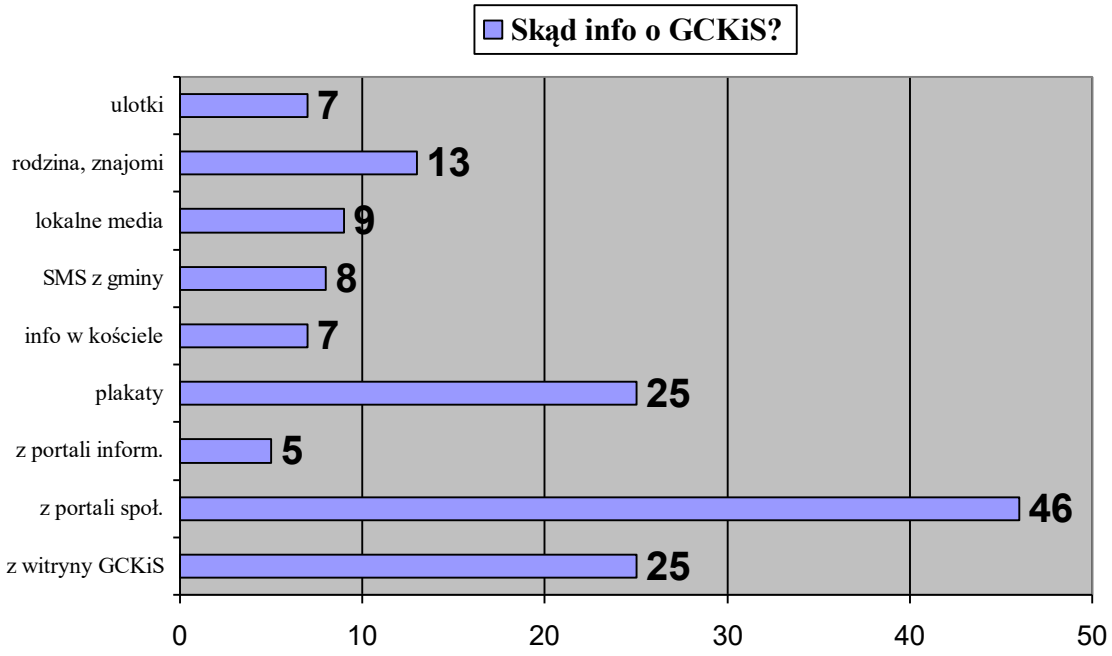

Spośród wszystkich badanych 50 respondentów pozytywnie oceniło sposób reklamy i prezentacji oferty, jaką posiada GCKiS (ryc. 18). Ocenę średnią „wystawiło" 16-tu badanych zaś negatywną 4 osoby. Dwóch spośród wszystkich respondentów nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi, 13-tu badanych nie udzieliło jakiejkolwiek odpowiedzi na zadane pytanie. **Działalność GCKiS oceniana jest wysoko, z przeprowadzonych badań wynika, że ocenę dobrą i bardzo dobrą „wystawiło" 50-ciu respondentów,** jako „średnie" ocenia funkcjonowanie GCKiS 19-tu badanych, jedynie jedna osoba wystawiła ocenę negatywną (ryc. 19).

Ryc. 18. Czy zdaniem Pana/i GCKiS skutecznie reklamuje swoją ofertę?

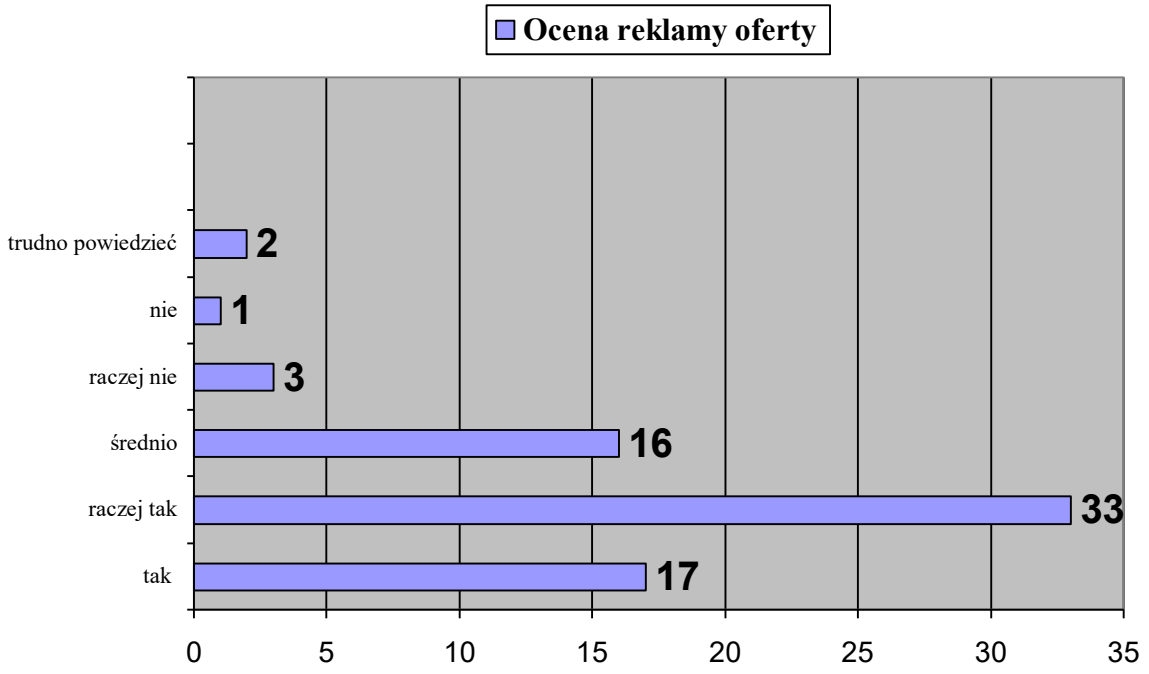

Ryc. 19. Jak ocenia Pan/i ogólną działalność GCKiS?

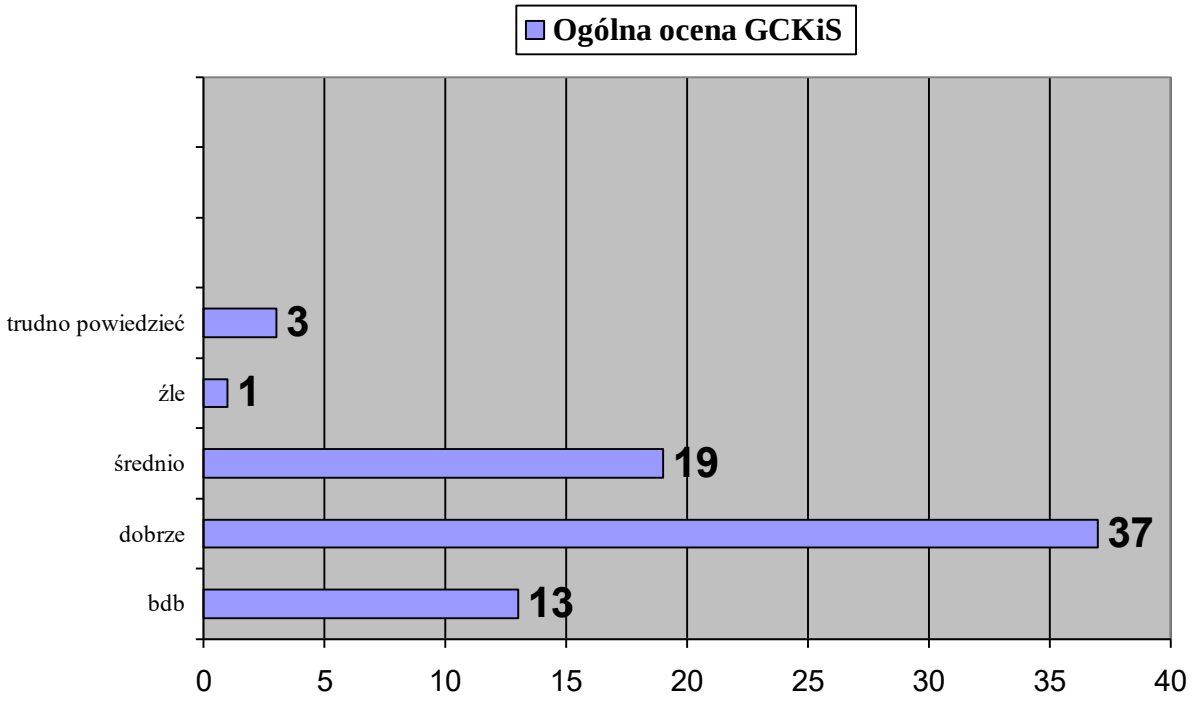

Istotnym elementem diagnozy jest ocena oferty kulturalnej GCKiS pod względem jej dostosowania do określonych grup społecznych. **Zdaniem respondentów oferta centrum kultury dostosowana jest przede wszystkim do dzieci, młodzieży i seniorów (ryc. 20),** dalej „do wszystkich", do sportowców i osoby dorosłe.

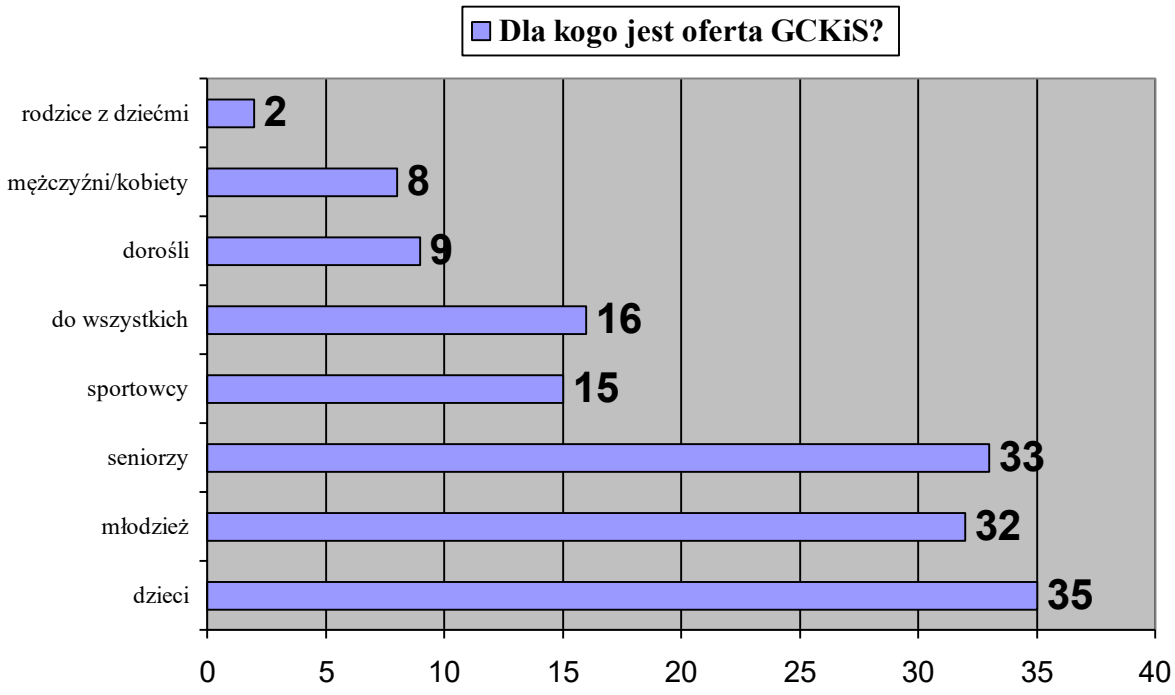

Ryc. 21. Do jakich grup społecznych, zdaniem Pana/i, nie ma oferty GCKiS?

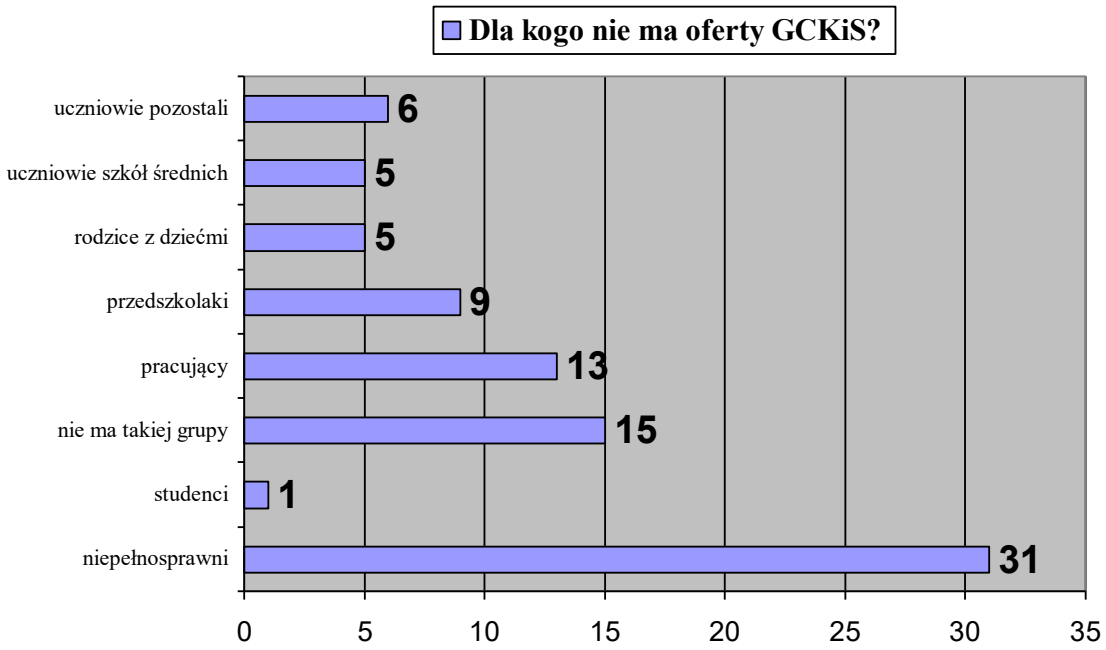

W dalszym ciągu, mimo szerokiej oferty usługowej, brakuje propozycji kulturalnych dla osób niepełnosprawnych (30 odpowiedzi, ryc. 21), rzadziej pracujących i dzieci w wieku przedszkolnym. Zdaniem 15-tu badanych nie ma grupy, do której niedostosowana byłaby oferta domu kultury w Piszczacu.

Mieszkańcy gminy Piszczac oczekuję przede wszystkim koncertów masowych (tak grup jak: Perfect, Bajm, rockowe, pop – 31 odpowiedzi, **kabaretów** (Ani Mru Mru, Łowcy. B, Kabaret Moralnego Niepokoju – 17 odpowiedzi – zob. ryc. 22). W dalszej zaznaczano m.in.: wyjazdy na wydarzenia kulturalne, spotkania z ciekawymi ludźmi, zajęcia sportowe, rzadziej zajęcia, warsztaty oraz konkursy. Jedenaście osób nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na pytania dotycząc oczekiwań kulturalnych.

Ryc. 22. Jakie są Pana/i oczekiwania względem GCKiS?

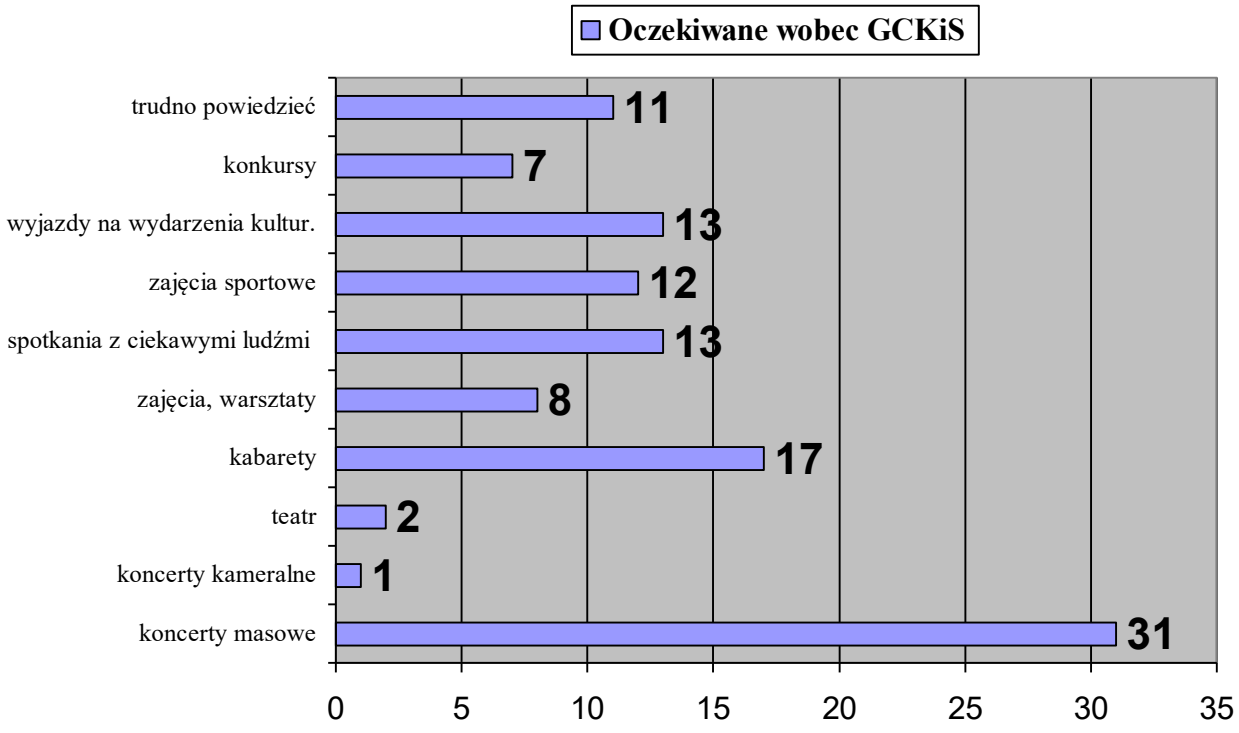

Różnorodność odpowiedzi zaobserwowano również przy pytaniu dotyczącym oferty kulturalnej dla ludzi młodych, w tym dzieci i wnuków. **Mieszkańcy gminy Piszczac najchętniej zapisaliby swoje dzieci na zajęcia taneczne, sportowe i muzyczne (ryc. 23)**, dalej fotograficzne i plastyczne.

Ryc. 23. Na jakie zajęcia zapisałby/-aby Pan/i swoje dziecko?

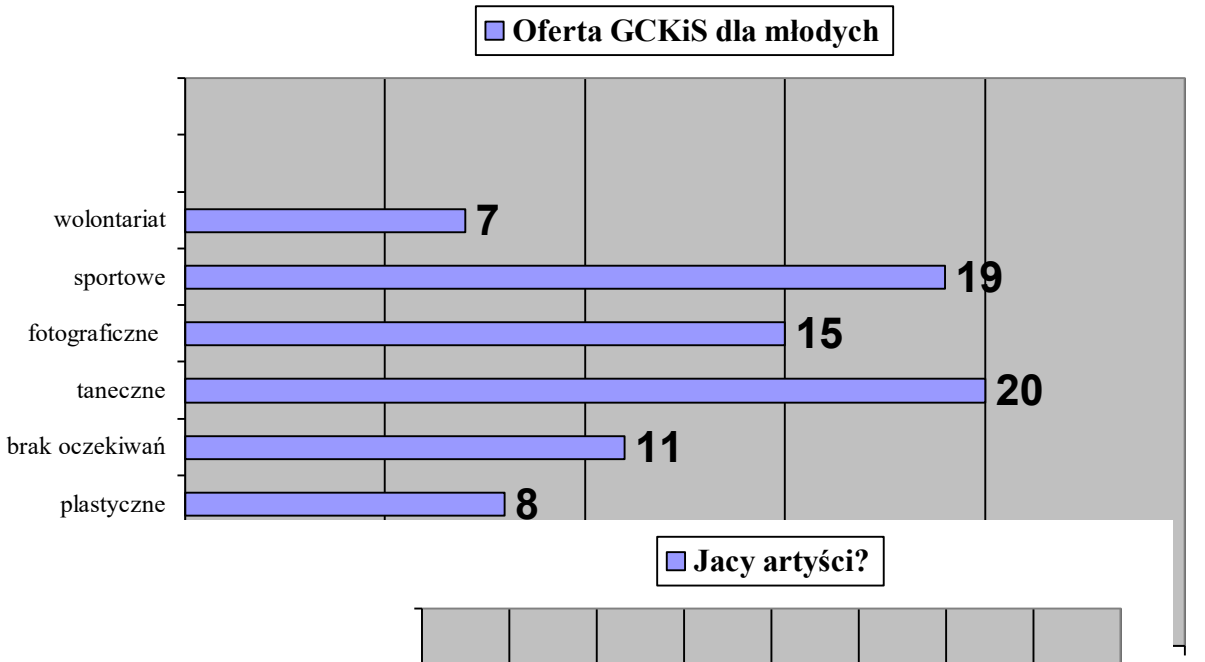

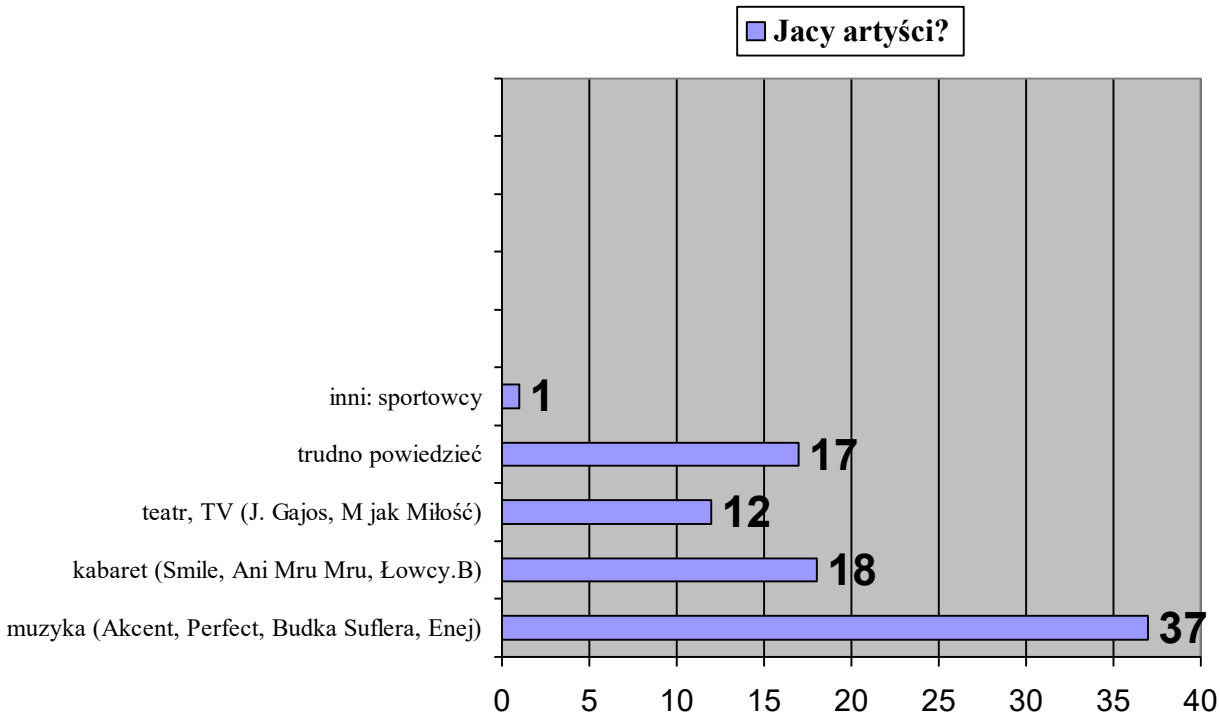

Oczekiwania kulturalne mieszkańców gminy Piszczac zogniskowane są wokół działalności muzycznej i rozrywkowej. Spośród szerokiej oferty muzycznej najchętniej usłyszeliby zespół Akcent, Perfect, Budka Suflera, rzadziej Enej. Oczekiwane kabarety to: Smile, Ani Mru Mru, Moralnego Niepokoju, Łowcy.B – ryc. 24). Mieszkańcy chcieliby również poznać znanych aktorów i aktorki, między innymi: Janusza Gajosa czy bohaterów serialu M jak Miłość (ryc. 24).

Respondenci w niewielkim stopniu dysponują wiedzą na temat osób kreatywnych lub kręgiem znajomych, posiadających zdolności i umiejętności w dziedzinie kulturowej.

Spośród badanych 9 osób odpowiedziało, że sami są zainteresowani działalnością kulturalną (ryc. 25), 15 osób deklaruje, że zna kogoś kreatywnego, 26-ciu respondentów nie zna nikogo o zdolnościach artystycznych, zaś 20 osób nie potrafi wskazać jednoznacznej odpowiedzi. Pozostała część, to jest 15 osób nie udzieliła jakiejkolwiek odpowiedzi. Osoby deklarujące znajomość innych, posiadających zdolności w zakresie kultury, wymieniali panią Katarzynę Niczyporuk (6 deklaracji) oraz własnych małżonków (2 deklaracje). W pozostałych siedmiu przypadkach nie wymieniano konkretnych nazwisk.

Ryc. 25. Czy zna Pan/i osobę lub grupę mającą pomysł i chęć działania na rzecz kultury?

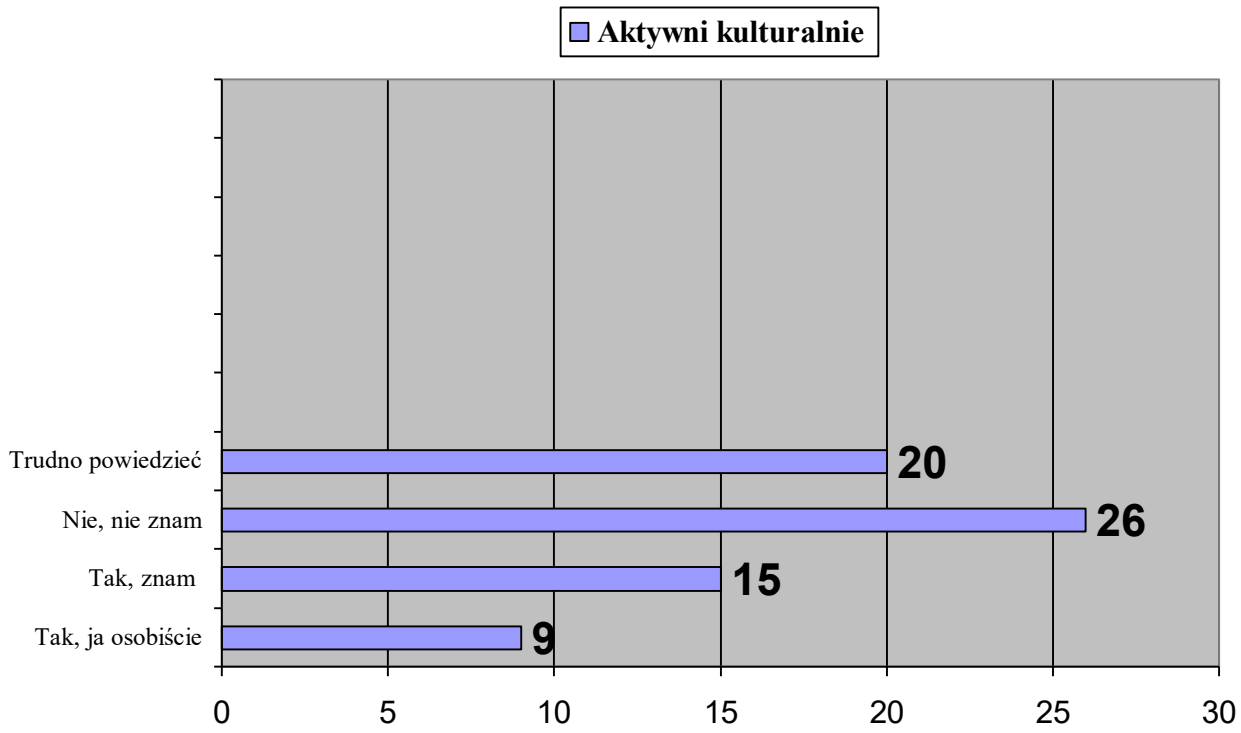

sfinansować takie wydarzenia kulturowe. **W przypadku deklarowanej miesięcznej kwoty za zajęcia oprócz pojawiającej się kategorii „trudno powiedzieć",** respondenci deklarowali kwoty poniżej 50 zł (12 deklaracji), 50-99 zł (13 odpowiedzi), 100-149 zł (10 deklaracji). W jednostkowych przypadkach pojawia się odpowiedź, że zajęcia, warsztaty, itp. powinny się odbywać bezpłatnie.

Ryc. 26. Do kogo zwróciłby/-aby się Pan/i o pomoc mając pomysł na kulturę?

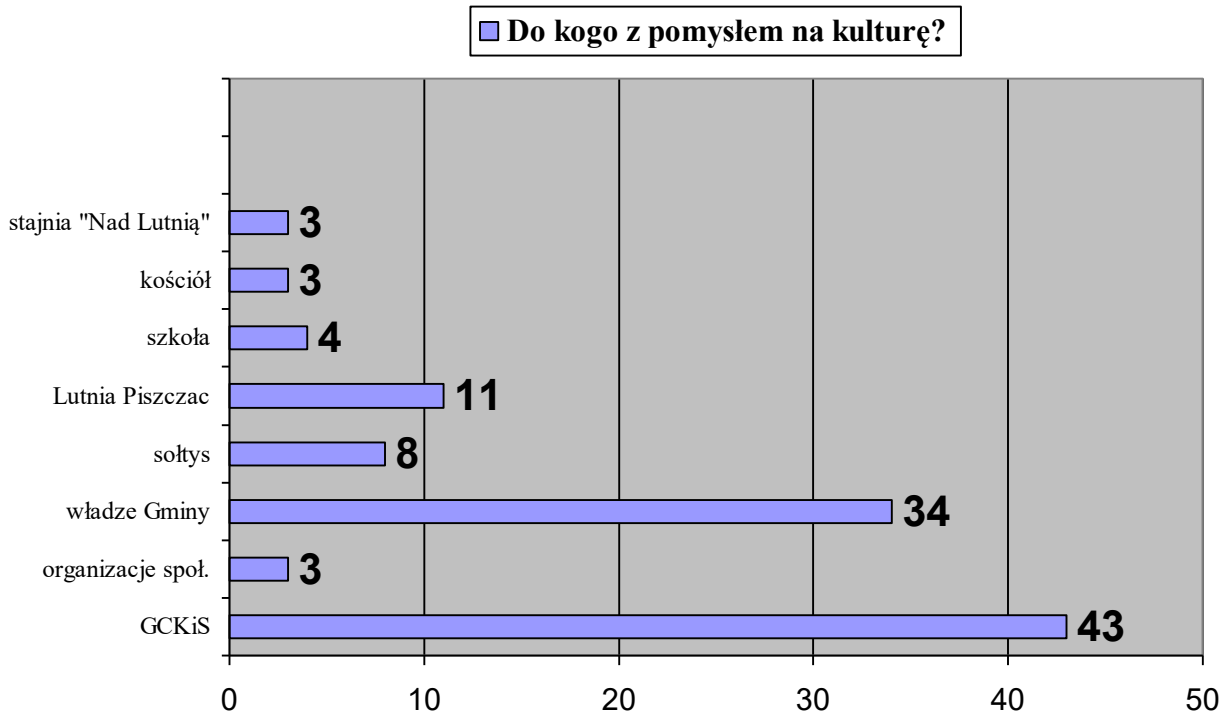

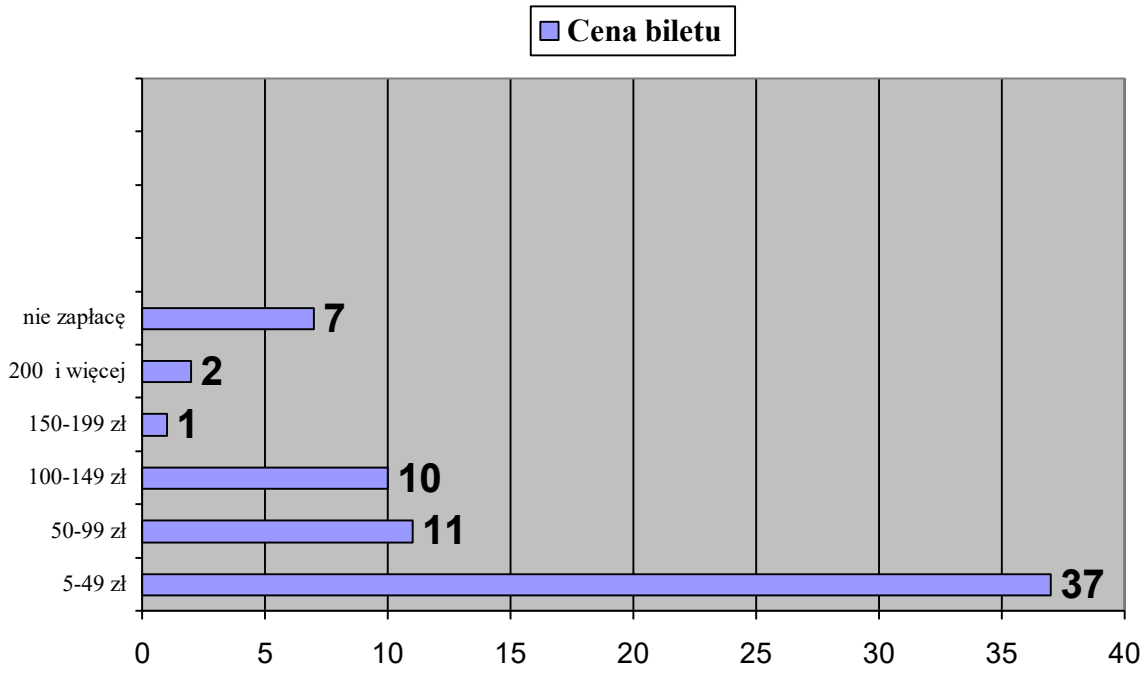

Ryc. 28. Jaką kwotę przeznaczyłby/aby Pan/i na miesięczne zajęcia kulturalne?

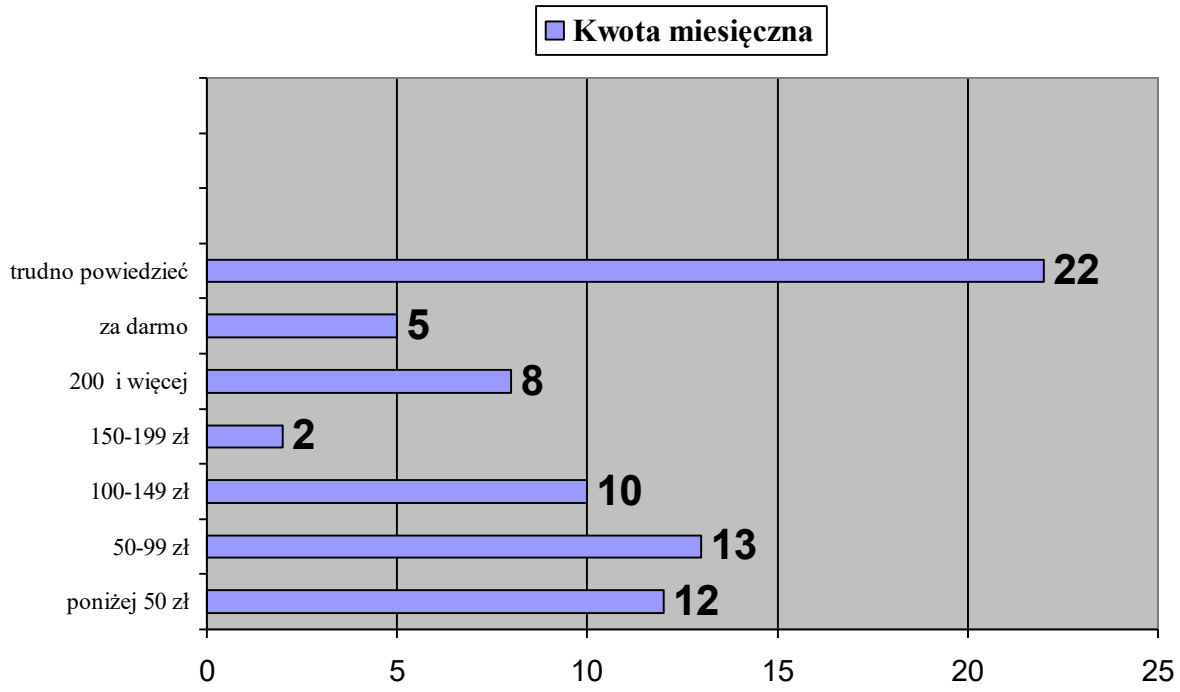

w gminie w ostatnim roku należy uznać za zadowalający. **Najczęściej respondenci brali udział w festynach oraz piknikach np. (Dożynki), rzadziej w koncertach, warsztatach czy konkursach.** Co więcej 23 respondentów nie brało udziału w żadnym wydarzeniu, głównie z powodu braku czasu (ryc. 29). Analogiczna sytuacja ma miejsce, jeśli chodzi o udział rodziny lub bliskich respondenta (ryc. 30). **Do najchętniej uczęszczanych wydarzeń należą: festyny i pikniki, imprezy okolicznościowe i patriotyczne** (np. Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Święto 11 Listopada czy Dzień Konstytucji 3 Maja), w mniejszym stopniu warsztaty i zajęcia, konkursy czy koncerty. Sporadyczne osoby korzystają z innych możliwości, jak np. balet czy aerobic (ryc. 30).

Ryc. 29. W jakich wydarzeniach brał/a Pan/i udział w ostatnim roku?

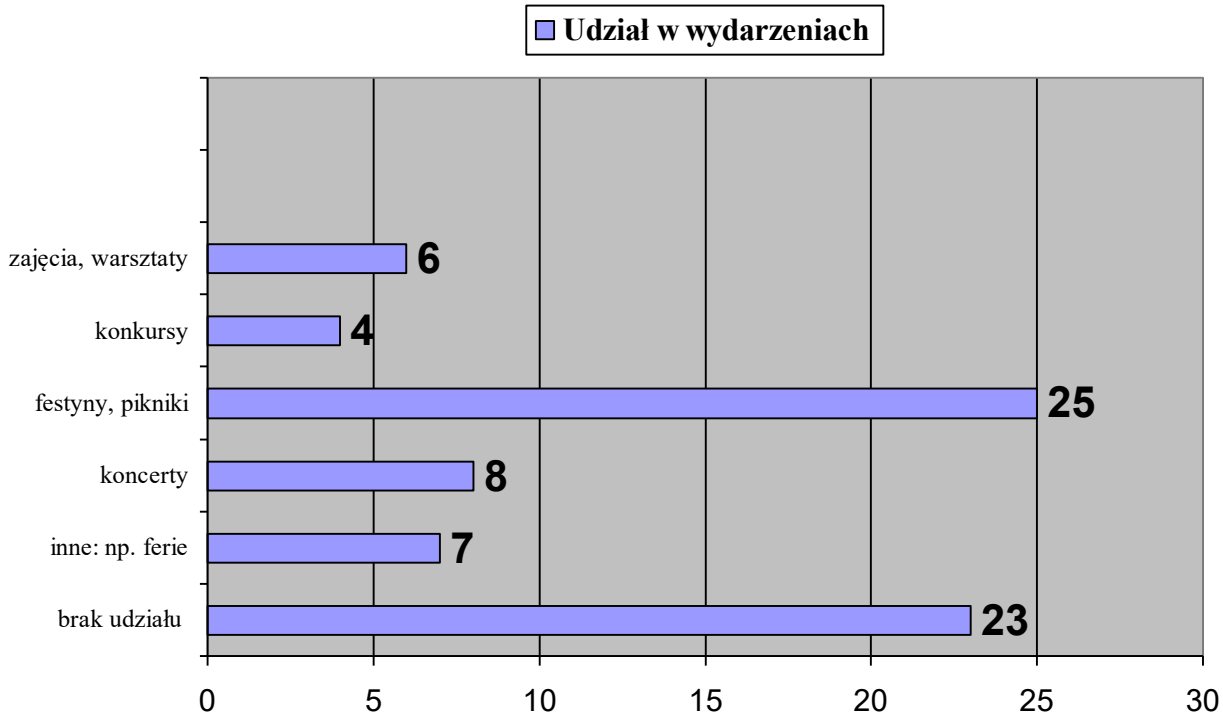

Ryc. 30. W jakich wydarzeniach brała udział bliska Panu/i osoba?

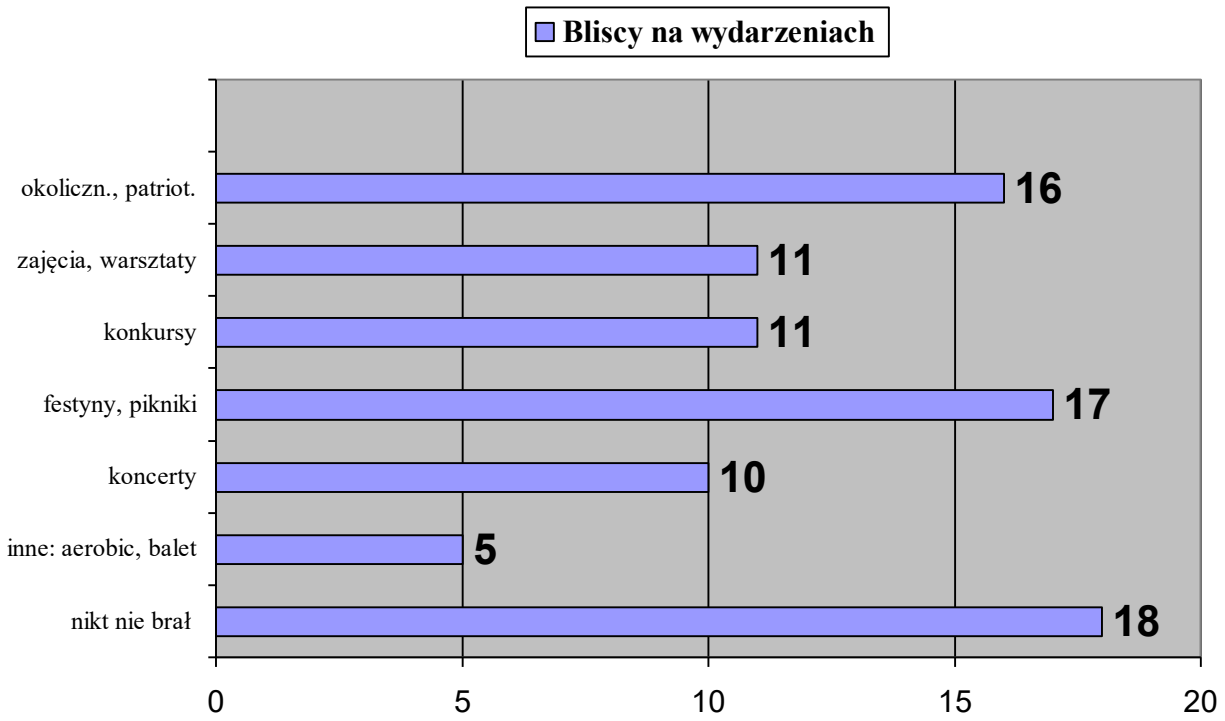

miejsc do spotkań (brak restauracji, pubu czy kawiarni), propozycji form spędzania wolnego czasu, ani zbyt wielu atrakcji turystycznych poza przyrodą i kąpieliskiem. Jest mimo wszystko lubiana przez swoich mieszkańców, którzy w większości deklarują zadowolenie ze swojego miejsca zamieszkania.

Badaniami ankietowymi objęto przede wszystkim grupę dorosłych mieszkańców. Większość z nich twierdzi, że mniej lub bardziej interesuje się historią swojej „małej ojczyzny" a przeważająca większość interesuje się jej bieżącym życiem społecznym. Informacje o tym co się działo i dzieje czerpane są głównie z stron internetowych, plakatów, od rodziny/znajomych oraz w kościele.

Jeśli chodzi o plusy mieszkania w Gminie Piszczac to respondenci wyliczają: bliskość rodziny i znajomych, spokój i ciszę oraz walory przyrodnicze i poczucie bezpieczeństwa. Zauważają jednak, że brakuje im miejsc do spotkań, atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego i oraz ciekawych wydarzeń kulturalnych. Biorąc pod uwagę czas wolny, to najwięcej respondentów ma go w weekend, głównie w niedzielę. Sporo osób odpowiedziało jednak, że wolnym czasem dysponuje codziennie, są to głównie osoby starsze, niepracujące już. Swój wolny czas najczęściej spędzają oglądając telewizję, korzystając z internetu, spotykając się ze znajomymi/rodziną lub czytając książki lub uprawiając sport. Głównym miejscem spędzania

czasu wolnego poza domem są znajomi/rodzina, boisko Orlik i w letniej porze kąpielisko „.Kubiki”.

Badani są dość obeznani z organizacjami i instytucjami działającymi na terenie gminy, znają już GCKiS, choć istnieje jeszcze spora grupa nie mająca wiedzy, gdzie mieści się ich instytucja kultury. Często, jak pokazują badania jakościowe, są to uczniowie szkół podstawowych mieszczących się poza terenem Piszczaca.

Spora część badanych deklaruje przynależność do jakiejś organizacji społecznej. Dobrze oceniają pierwszy rok funkcjonowania centrum kultury, tak samo jak politykę kulturalną władz gminy, zauważając jednak, że infrastruktura nie koniecznie jest wystarczająca do prowadzenia działalności kulturalnej. Pozytywnie oceniają też poziom informacji GCKiS o wydarzeniach, korzystając głównie z internetu, w tym z portali społecznościowych. Ofertę kulturalną, po dłuższym zastanowieniu określają również pozytywnie, że jest skierowana do różnych grup wiekowych zauważając jednak, że brakuje oferty dla niepełnosprawnych oraz osób pracujących. Najwięcej osób brało udział osobiście w festynie i pikniku, które ogólnie, mimo że odbywają się rzadko, są najpopularniejsze. Deklarują też, że ich bliscy również brali udział w takiej imprezie, podobnie jak w wydarzeniach okolicznościowo-patriotycznych. Sporo jednak spośród badanych odpowiedziało, że ani sam ani nikt z bliskich, nie brał udział w żadnych wydarzeniach.

Najczęściej badani chcieliby, podobnie jak wszędzie, uczestniczyć w dużych festynach oglądając i słuchając ulubione gwiazdy muzyczne lub kabaretowe. Spora część chciałaby przyjść na spotkanie z kimś znanym, popularnym a także wyjechać do dużego miasta na wydarzenie kulturalne takie jak: teatr, kino, koncert. Deklarują też, że są w stanie zapłacić za bilety. Podobnie jak za zajęcia dla swoich dzieci lub wnuków. Najczęściej badani wysłaliby swoje pociechy, bądź sami uczestniczyli w stałych zajęciach warsztatowych: tanecznych, muzycznych, kroju i szycia, plastycznych, wokalnych, sportowych czy fotograficznych. Dużym zainteresowaniem cieszą się także rękodzielnicze, na które chcą uczestniczyć głównie kobiety, co wynikło z konsultacji społecznych.

Powyższe wyniki badań ankietowych mają charakter ogólny, dają podstawową wiedzę i pokazują pewne zależności, dość istotne dla pierwszej diagnozy potrzeb kulturalnych w lokalnej społeczności. Pozwalają pokazać pewne tendencje dotyczący wiedzy, doświadczeń, oceny i oczekiwań jakie mieszkańcy gminy deklarują wobec nowej instytucji kulturalnej.

Respondenci wypełniając ankietę mieli czas na przygotowanie odpowiedzi, szczególnie tych dotyczących ich wiedzy na temat funkcjonowania GCKiS. Biorąc pod uwagę rok funkcjonowania GCKiS wydano pozytywne opinie ale też, co wynika z braku doświadczenia z „własną" instytucją kultury, nie do końca wiedzą czego mogą oczekiwać, jak w przypadku oceny infrastruktury, gdzie większość nie wiedziała jak ocenić, czy pozytywnie czy negatywnie.

Wiedząc o niedoskonałości badań ilościowych w dziedzinie kultury postanowiono uzupełnić powyższe wnioski o badania jakościowe-animacyjne, które przeprowadzone zostały z uczniami szkół podstawowych i gimnazjalnych, czyli osobach, które nie brały udziału w badaniach ankietowych (rozdział 4) oraz konsultacje społeczne z grupami osób chcących angażować się w życie społeczne swoich miejscowości (rozdział 5).

ROZDZIAŁ 4
BADANIA ANIMACYJNE MŁODZIEŻY SZKOLNEJ i GIMNAZJALNEJ
Co, jak i dlaczego?

Podczas diagnozy lokalnej zależało nam na przyjrzeniu się potrzebom i oczekiwaniom kulturowych młodzieży z gminy Piszczac. Na terenie gminy funkcjonują szkoły podstawowe i gimnazja, jednak nie działa żadna szkoła ponadgimnazjalna. Uczniowie, którzy chcą kontynuować naukę po skończeniu gimnazjum, muszą dojeżdżać do szkół np. do Białej Podlaskiej, Terespola czy Małaszewicz W związku z tym postanowiliśmy skupić się na młodzieży, która spędza najwięcej czasu w gminie, czyli na uczniach z przedziału wiekowego 11-15 lat (IV-VI klasa szkoły podstawowej, I –II klasa gimnazjum).

Zależało nam na tym, aby badanie wśród młodzieży przeprowadzić wśród możliwie szerokiej grupy, aby pojawiło się jak najwięcej różnych punktów widzenia. Chcieliśmy, aby badanie było interaktywne i angażujące młodzież m.in. do pracy w grupie i wymiany swoich doświadczeń. W swoich działaniach badawczych oparliśmy się na animacyjnych warsztatach badawczych, które składały się z kilku części i przeprowadzane były podczas 1 godziny lekcyjnej (45 minut). W pierwszej części warsztatów, na rozgrzewkę, prosiliśmy młodzież, aby napisała na karteczkach swoje pierwsze **skojarzenie** z hasłem „Gminne Centrum Kultury i Sportu", było to zadanie indywidualne. Następnie w gimnazjum zastosowaliśmy tzw. „**latające flipczarty**" – podzieliliśmy młodzież na trzy grupy, każda z nich dostawała po jednym flipczarcie do wypełnienia w kilka minut, następnie grupy wymieniały się flipczartami i uzupełniały te, które wcześniej były w innej grupie. Tematy, które pojawiły się na flipczartach, a na które odpowiadała młodzież to:

1) Wady i zalety gminy Piszczac (za co lubią gminę, co im w niej przeszkadza)
2) Relacje młodzieży z Gminnym Centrum Kultury i Sportu (czy uczęszczają na zajęcia, jeśli tak na jakie; jeśli nie, to dlaczego?)
3) Pomysły młodzieży, które można by za 3 tysiące złotych zrealizować przy wsparciu GCKiS

Z kolei w szkole podstawowej również podzieliliśmy uczniów na trzy grupy i poprosiliśmy ich o narysowanie w podgrupach **mapy gminy**/mamy swojej miejscowości. Prosiliśmy

uczniów, aby zaznaczali na niej swoje ulubione miejsca, ważne dla nich i ich rówieśników, w których się spotykają, w których spędzają najwięcej czasu ze znajomymi. Następnie poprosiliśmy ich o wypisanie swoich **pomysłów na zajęcia**, które GCKiS mógłoby dla nich organizować. Ostatnie zadanie podczas warsztatów badawczych w obydwu szkołach znów było indywidualne. Na trzech karteczkach (każda innego koloru) prosiliśmy uczniów o napisanie **jak spędzają czas**:

1) po szkole, w tygodniu?
2) w weekend, gdy nie ma szkoły?
3) w wakacje?

Takie warsztaty badawcze udało nam się przeprowadzić w dwóch szkołach:
8 maja 2017 roku w Gimnazjum Publicznym nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Chotyłowie (1 warsztat: klasy I i II, łącznie 36 osób) oraz 19 maja 2017 roku w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Połoskach (1 warsztat: klasy IV, V, 2 warsztat: klasa VI, łącznie 29 osób). Obie szkoły oddalone są od Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu o ok. 5-6 kilometrów. Warsztaty poprowadziły: Pola Rożek - animatorka kultury wspierająca GCKiS w programie „Dom Kultury +" oraz Agnieszka Matejek - pracownic GCKiS, ds. animacji i organizacji działań pracująca na świetlicy „Jaskółka" w Piszczacu.

Wnioski z badania animacyjnego:

1) Skojarzenia z Gminnym Centrum Kultury i Sportu

To, co nas zaskoczyło podczas warsztatów to to, że młodzież praktycznie w ogóle nie kojarzyła nazwy „Gminne Centrum Kultury i Sportu". Połowa pytanych uczniów nie miała żadnego skojarzenia z tą instytucją, reszta dopiero na hasła „Orlik" i „świetlica Jaskółka" podawała skojarzenia sportowe: uprawianie sportu, piłka nożna, wychowanie fizyczne. Pojedyncze osoby kojarzyły do miejsce z rozwijaniem się, z polepszaniem umiejętności, miejscem gdzie można spędzić czas.

Niewątpliwie wpływ na niską znajomość oficjalnej nazwy instytucji, może mieć to, że uczniowie nie uczęszczają do GCKiS na żadne zajęcia (bo daleko, nie ma jak dojechać). Jednak na co warto zwrócić uwagę, to to , że oprócz profilu na facebooku i umieszczania nazwy na plakatach GCKiS nie ma swojej strony internetowej (ogłoszenia zamieszcza na stronie gminnej piszczac.pl, gdzie w zakładce „inne jednostki" jest wpisana niepełna nazwa

GCKiS), nie posiada również szyldu z nazwą przed biurem, a siedziba GCKiS rozbita jest na kilka obiektów: biuro w budynku Urzędu Gminy, sale warsztatowe, siłownia i świetlica „Jaskółka" w budynku starej szkoły, boisko „Orlik" na tyłach starej szkoły oraz siłownia w podziemiach gimnazjum w Chotyłowie. Mało który z uczniów kojarzył, że wszystkie te obiekty składają się na jedną instytucję.
co warto zrobić: **nazwa GCKiS nie jest rozpoznawalna, trudność wynika z rozbicia instytucji na kilka obiektów, które wcześniej były samodzielne. Postarać się o spójną promocję, wyjaśniającą mieszkańcom jakie obiekty wchodzą w skład GCKiS; założyć stronę internetową-wizytówkę GCKiS, na której wymienieni byli by wszyscy pracownicy i obiekty podlegające pod GCKiS oraz aktualny harmonogram zajęć.**

2) **Relacje z Gminnym Centrum Kultury i Sportu**

Większość przebadanych przez nas uczniów nie chodzi na zajęcia organizowane przez GCKiS. Jako powody wskazywali, że nie wiedzą gdzie mieści się GCKiS i nie znają harmonogramu zajęć oraz, jeśli już znają i wiedzą, to że nie mają jak dojechać na zajęcia. Pojedyncze osoby wskazywały, że chodzą na zajęcia z baletu i na piłkę nożną na Orlik. Znikoma obecność na zajęciach, oprócz np. braku zajęć skierowanych stricte do tej grupy wiekowej, wiąże się to z tym, że większość badanych przez nas uczniów mieszka w odległości kilku kilometrów od GCKiS. W gminie, oprócz busów szkolnych rozwożących po zakończeniu lekcji młodzież do poszczególnych miejscowości, nie działa żadna komunikacja zbiorowa. Aby dostać się do Piszczaca uczeń musi mieć rodzica, który go zawiezie i odbierze samochodem lub mieć pozwolenie na dojechanie tam rowerem, co w przypadku młodszych uczniów, jest mało prawdopodobne.
co warto zrobić: **zaadresować część zajęć tylko do tej grupy wiekowej; organizować je w ich miejscowościach, wykorzystując dostępne świetlice, boiska, sale szkolne, grill-parki; osobiście promować wśród uczniów zajęcia skierowane do nich; konsultować z nimi pomysły na zajęcia.**

3) **Pomysły na zajęcia, pomysły uczniów na wydanie 3 tysięcy zł. przy współpracy z GCKiS**

Wśród gimnazjalistów przeważały dwa rodzaje odpowiedzi. Jedne dotyczyły pomysłów na zajęcia w GCKiS, drugie pomysły ukazywały ich troskę i dbałość o poprawę

infrastruktury, z której już korzystają. Jeśli chodzi o pomysły na zajęcia dla gimnazjalistów to wśród propozycji były: warsztaty fotograficzne, filmowe, teatralne (w tym wyjazd do teatru), taneczne, joga, zajęcia gimnastyczne, sportowe, nauka walki i, co bardzo ciekawe, zajęcia z psychologiem i zajęcia dla niepełnosprawnych. Wśród ich propozycji znalazły się jednak konkretne, pragmatyczne prośby dotyczące ich otoczenia: wstawienie siatek (łapaczy) w bramki, wyrównanie boiska, więcej sprzętów na placu zabaw, więcej toalet i polepszenie dróg. Wskazywali również na chęć posiadania Orlika w Chotyłowie, świetlicy w Zalutyniu, ale też McDonalds'a i sklepu „Biedronka".

Uczniowie ze szkoły podstawowej wykazali się wyjątkową kreatywnością, jeśli chodzi o pomysły na zajęcia. Możemy je podzielić na kilka rodzajów:

- sportowe: treningi piłkarskie, zajęcia z samoobrony (Krav Maga), wojskowe, survivalu, sztuki walki czy szkoła przetrwania (pomysły dziewczyn), ale też łucznictwo, nauka pływania (wyjazdy na basen), oprócz tego nauka jazdy na rolkach i wrotkach (zapewne m.in. wpływ serialu „Soy Luna", o którym opowiadały uczennice, a w którym główni bohaterowie często występują na wrotkach), trampolina, turnieje sportowe np. siatkówka, zajęcia jazdy konnej, bilard.
- techniczne, kształcące talenty: nauka fotografowania, szycia, gotowania (kilka razy, pojawiało się tez u chłopców), origami. Komputerowe (gry, nauka programowania), eksperymenty chemiczne, przyrodnicze (kontakt ze zwierzętami), nauka jazdy motorem i ciągnikiem (to może być wpływ gry „Farming Simulator", o której opowiadali uczniowie)
- nauka języków obcych: hiszpańskiego (również wpływ serialu „Soy Luna"), niemieckiego, francuskiego, angielskiego i rosyjskiego (były to pomysły najczęściej wskazywane przez uczniów)
- artystyczne: zajęcia plastyczne (też w terenie), graffiti, nauka gry na gitarze i innych instrumentach, muzyczne, nauka śpiewu, rapowania, zajęcia teatralne
- wyjazdy: do różnych miast (Kraków, Warszawa), na basen, na kręgle i do kina, rowerowe wycieczki, ogniska
- historyczne

Co ważne, i na co wskazywali uczniowie, zajęcia te powinny odbywać się w ich miejscowościach, na ich świetlicach, ich boiskach, w ich szkołach. A wiąże się to z trudnością jaką odległość do Piszczaca i brak możliwości dojazdu.

co warto zrobić: **postarać się organizować zajęcia w różnych, mniejszych miejscowościach, trochę na zasadzie objazdowego domu kultury (patrz przykład GOKu w Ujeździe:** http://ujazd.naszgok.pl/n,zapraszamy-do-odjazdowego-domu-kultury**), nie dzielić stereotypowo zajęć na te dla chłopców i te dla dziewczynek, nie wykluczać płciowo, bo np. wśród propozycji chłopców pojawiła się np. nauka gotowania, a z kolei dziewczynki chciały mieć zajęcia survivalu!**

4) Gmina Piszczac oczami młodych

Uczniów pytaliśmy o wady i zalety gminy, czyli to za co gimnazjaliści lubią swoją miejscowość, a co im utrudnia życie w niej. Uczniowie wskazywali problemy ściśle łączące się z ich infrastrukturalnymi pomysłami na „zajęcia". Jako wady wskazywali przede wszystkim dziurawe, kiepskiej jakości drogi, brak asfaltu, zanieczyszczoną wodę na Kubikach, niewyrównane boisko w Chotyłowie, brak parkingu, brak sprzętu do ćwiczeń dla OSP w Chotyłowie, brak miejsc gdzie można by było usiąść i zjeść (McDonalds) czy zrobić duże zakupy (Biedronka). Pojedyncze osoby narzekały na niesympatyczne osoby w szkole, na atakujące ludzi psy i brak kursu na kartę motorowerową, obecnie prawo jazdy kat. AM (dość istotne w kontekście braku komunikacji zbiorowej na terenie gminy). Jeśli chodzi o zalety, to uczniowie wskazywali boisko i Orlik w Piszczacu, szkoły (nie trzeba dojeżdżać daleko), spory wybór sklepów (przede wszystkim w Piszczacu) i budkę z lodami.

Na pytania o swoje ważne punkty na mapie gminy, miejsca spotkań i spędzania czasu z rówieśnikami uczniowie odpowiadali wskazując przede wszystkim swoje domy rodzinne, ale również swoją szkołę, boiska, świetlice wiejskie, altanki, place zabaw, siłownie, Kubiki (Chotyłów), bunkry (Zahorów), las i staw (Trojanów), „doły" (Połoski), stację kolejową i tory biegnące przy różnych miejscowościach w gminie, przystanki, sklepy, OSP, stajnie (Ortel Królewski, Zalutyń), leśniczówkę (Zalutyń), stadion Lutni, bibliotekę publiczną (Piszczac), świątynie (kościoły, kapliczki, cerkiew w Zahorowie), drogi z dobrą nawierzchnią do jazdy na rolkach i fiszce (Zahorów).

na co warto zwrócić uwagę: **młodym ludziom zależy na dobrze funkcjonującej przestrzeni publicznej, na równych boiskach, drogach z dobrą nawierzchnią, publicznych toaletach, ale również na miejscach spotkań (knajpach, sklepach, budkach z lodami ect.), bo wtedy mogą bez przeszkód realizować swoje pasje (np. piłkarskie, na równym boisku, pływackie, w czystym Kubiku), spotykać się ze znajomymi w**

bezpiecznych, miłych miejscach (np. budka z lodami, McDonalds), a dzięki temu wzmacnia się ich lokalny patriotyzm, przywiązanie do „małej ojczyzny”.

5) **Czas wolny – jak młodzi go spędzają?**

Podczas naszego animacyjnego badania chcieliśmy dowiedzieć się jak dokładnie spędzają wolny czas uczniowie. Podzieliliśmy ten czas na trzy podgrupy: czas po szkole, w tygodniu, czas w weekend oraz czas w wakacje. Chcieliśmy się dowiedzieć czy uczniowie w ogóle mają czas na aktywności w tygodniu, czy wśród wymienianych przez nich zajęć są jakieś organizowane przez GCKiS oraz czy wyjeżdżają gdzieś w wakacje.

Z badania wyszło, że w tygodniu **po lekcjach** uczniowie przede wszystkim… odrabiają lekcje i się uczą. Poza tym dość często pojawiało się: pomaganie rodzicom w gospodarstwie (rolnym, przy kurach, przy krowach, przy żniwach), opieka nad rodzeństwem i zabawa z nim, bawienie się z pupilem (psy), spotykanie się z koleżankami, kolegami, granie na komputerze bądź na telefonie. Oprócz tego młodzież ogląda swoje ulubione seriale paradokumentalne w telewizji: „19+”, „Szpital”, „Ukryta prawda”, „Szkoła”; śledzi filmiki youtuberów na Youtube i strony modowe fashionistek, pisze ze znajomymi na facebooku. Umawiają się na wspólne jeżdżenie na rolkach, fiszkach, rowerze czy skakanie na trampolinie. Część z uczniów gra też w piłkę i uczestniczy w ćwiczeniach strażackich. Pojedyncze osoby wspomniały o tym, że rapują i słuchają muzyki. Co ciekawe u gimnazjalistów pojawiają się odpowiedzi, których jeszcze nie ma u uczniów szkoły podstawowej, czyli: chodzenie na siłownie, treningi piłkarskie, strażackie, mecze piłkarskie, jazda na motorze, picie, chodzenie na Orlik czy udział w zajęciach tanecznych. Dużo częściej też pada odpowiedź: gram w gry na komputerze. Wśród uczniów ze szkoły podstawowej więcej jest swobodnego przebywania na świeżym powietrzu, dla samego spotkania się ze znajomymi, u gimnazjalistów te aktywności zaczynają nabierać konkretnych celów (siłownia, treningi).

W weekend uczniowie dużo więcej odpoczywają, odsypiają szkołę. Gdy już wstaną, i akurat nie muszą odrabiać lekcji lub sprzątać (dość często się te odpowiedzi jednak powtarzały), to jeżdżą na rowerze, czytają książki, spotykają się z przyjaciółmi, grają w gry komputerowe, jeżdżą na zakupy, na lody (często poza gminę, do większego miasta np. Białej Podlaskiej), chodzą do kościoła, chodzą na grille i ogniska. To jest też czas, kiedy korzystają z zajęć pozalekcyjnych. Chodzą na zajęcia śpiewu czy jazdy konnej. U gimnazjalistów widać wyraźniej integrowanie się ze znajomymi. Chodzą wspólnie na spacery, szukają nowych,

ciekawych miejsc, jeżdżą nad jezioro Białe, do McDonaldsa, do Białej Podlaskiej, grillują, jeżdżą na motocyklach. Poświęcają ten czas również na swoje pasje: ćwiczą, grają w piłkę nożną, fotografują, uczestniczą w treningach strażackich.

Jeśli chodzi o **wakacje**, to większość uczniów spędza ten czas na podobnych aktywnościach co w weekend: spotykając się ze znajomymi, grając, pomagając rodzicom (przede wszystkim przy żniwach). Tylko ok. 30-40% młodzieży gdzieś wyjeżdża poza gminę, najczęściej do rodziny: do babci, do cioci, do siostry. Najpopularniejszym celem wyjazdu, poza odwiedzinami u rodziny, jest jezioro Białe przy Okunince oraz Morze Bałtyckie. Kilka osób zadeklarowało też, że były na Mazurach, w Warszawie, na Śląsku. Tylko dwie osoby spośród ponad 60 uczniów odpowiedziały, że były w wakacje za granicą. U gimnazjalistów, osób mieszkających blisko Chotyłowa pojawiały się w odpowiedziach bardzo często Kubiki jako miejsce spędzania wakacyjnych dni. Cześć z nich zatrudniała się również do prac sezonowych (np. zbiór borówek).

 # Na co warto zwrócić uwagę: większość uczniów z którymi rozmawialiśmy, spędza swój wolny czas na terenie gminy Piszczac, okazjonalnie jeżdżąc do Białej Podlaskiej (w weekendy), w wakacje odwiedzając rodziny i okoliczne tereny rekreacyjne. Tylko co trzeci uczeń wyjeżdża na wczasy. W tygodniu większość z nich odrabia lekcje, pomaga rodzicom lub relaksuje się grając w gry czy spotykając się ze znajomymi w swoich miejscowościach. Bardziej sprecyzowane zajęcia i pasje (siłownia, piłka nożna, treningi strażackie itp.) pojawiają się dopiero w odpowiedziach u gimnazjalistów. Powoli chcą się stawać niezależni (motor, prawo jazdy kat. AM, szukanie nowych miejsc spotkań).

Pola Rożek
Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej
CAL

ROZDZIAŁ 5
KONSULTACJE SPOŁECZNE

W ramach diagnozy lokalnej zorganizowaliśmy szereg spotkań z mieszkańcami z różnych sołectw gminy Piszczac. Podczas tych spotkań rozmawialiśmy o pomysłach mieszkańców na wspólne z innymi mieszkańcami działania.

Piszczac Kolonia

W spotkaniu wzięło udział 12 osób. Panie określane są jako „Dworzanki". Nazwa wzięła się stąd, że na skraju wsi stał dwór. Spotykają się i chcą aby częściej była możliwość integracji, uczestniczą w procesjach kościelnych. Są to osoby zgrane. Śpiewają od czasu do czasu tworzą piosenki ale wszystkie pracują zawodowo. Same kobiety zwróciły uwagę na tradycje szycia strojów i ubrań jakie miały miejsce w ich sołectwie. Ich matki zachowały charakterystyczne kroje i nawet stroje które przechowują jako pamiątki. Są tez fotografie a przy ich oglądaniu odzywają dziecięce wspomnienia. Chcą aby coś się działo w ich sołectwie i z pragną wskrzesić tradycje dawnych spotkań. Ciąży na nich świadomość przejścia tradycji z matki na córkę. **Warto zorganizować zajęcia warsztatowe szycia tradycyjnych strojów lub innych zajęć, na które panie wyrażą zainteresowanie.**

Spotkanie Zahorów

Cztery kobiety zgłosiły pomysł rekonstrukcji dawnych obrzędów ludowych tj. wypiek chleba w piecu chlebowym, wykopki, dożynki i wytwarzanie potraw typu kisiel z owsa, pierogi z kapustą pieczone w piecu. Kiedyś kobiety działały w zespole ludowym. Są grupa nieformalną. Posiadają rekwizyty i gotowe charakterystyczne stroje. Potrzebują akompaniamentu, środków na przygotowanie obrzędów. Obrzędy zostałyby utrwalone w formie nagrania. **Warto zorganizować grupie warsztaty muzyczne, wokalne, nawet raz w tygodniu, by grupa mogła rozwijać swoje pasje i przyciągać nowe osoby.**

Dąbrowica Mała

Spotkanie z matkami, które chciałyby zagospodarować czas wolny dla swoich dzieci. W miejscowości mieszkał kiedyś znany malarz Bazyli Albiczuk. Mieszkańcy chcą w nowatorski sposób zaszczepić wśród dzieci pamięć o tym artyście. Proponowały zajęcia plastyczne,

wystawę prac dzieci, konkursy poświęcone artyście, puzzle z jego obrazami warsztaty zielarskie ponieważ artysta znany był z pięknego ogrodu i rożnych roślin które hodował. Zwracały uwagę na potrzebę edukacji kulturalnej w zakresie ekologii i recyklingu poprzez stworzenie terenowej gry. Dzieci chciałby zobaczyć wystawę obrazów Albiczuka w muzeum w Białej Podlaskiej. Jest to grupa 20 dzieci w wieku 5-12 lat. Matki poruszały temat tańca i baletu dla dzieci oraz gry na instrumentach. **Warto wspierać kobiety, które jasno określają swoje cele, żeby założyły tzw. Klub Mam, który będzie w partnerskich relacjach z GCKiS.**

Piszczac

SENIORZY - grupa ponad 30 osobowa, z Saloniku 50 + działającego dla której GCKiS udostępnia bezpłatnie pomieszczenie, przy wsparciu dyrektora Łukasza Wędy. To nieformalna grupa mieszkańców Piszczaca i okolic, która spotyka się w czwartki w świetlicy, we wtorki mają zajęcia komputerowe oraz dwa razy w tygodniu, we wtorek i w czwartek – fitness. Raz w miesiącu wspólnie wyjeżdżają na wycieczki. To co ich interesuje, to posiadanie „swojego miejsca" na spotkania, albo choćby swojego regału, ściany, by mogli tam trzymać swoje rzeczy. Chcieliby móc się spotykać już od rana (świetlica jest otwarta od 12:00). Interesują się Szachami – chcieli by ktoś ich pouczył (mąż jednej seniorki jest szachistą, można by to wykorzystać), poza tym utworzyli zespół śpiewaczy i marzą o swoim stroju na występy, choćby prostym – **można więc zorganizować zajęcia z szycia, ze stylistką, na których by uszyli sobie stroje.**

Łukasz Węda
Gminne Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu

ROZDZIAŁ 6
KIERUNKI ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ GCKiS W PISZCZACU

1. **Powstały raport diagnozy lokalnej społeczności stanie się podstawą do stworzenia Strategii Rozwoju Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Piszczacu.** Na bazie zdobytej wiedzy warto utworzyć najbardziej zaangażowaną w działalność na rzecz kultury grupę osób tzw. Grupę Planowania Strategicznego (złożona z liderów lokalnej społeczności, władz gminy, członków organizacji społecznych, grup nieformalnych, itp.) będzie wspólnie z pracownikami i pod okiem dyrektora opracowywać ten ważny dokument. Wcześniej, członkowie GPS powinni przejść niezbędne szkolenia w zakresie budowania strategii (należy skorzystać z programu Kadra Kultury realizowanego przez Narodowe Centrum Kultury). Powstająca Strategia Rozwoju będzie zawierała w sobie wnioski z diagnozy. Na bazie analizy SWAT (określenie mocnych i słabych stron w gminie a także zagrożeń i szans rozwoju) i wytyczeniu kierunków rozwoju wykreuje się wizja i misja ośrodka obejmująca z pewnością aktywizację, edukację i integrację lokalnej społeczności. Będzie to dokument „żywy" i równie ważny jak statut GOKiS. Członkowie Grupy Planowania Strategicznego będą ważnym ogniwem łączącym ośrodek kultury z mieszkańcami. Wszelkie ważne decyzje będą konsultowane z grupą.
2. **Systematycznie prowadzenie dalszej diagnozy lokalnych potrzeb i ewaluacji po zorganizowanych wydarzeniach i zrealizowanych projektach.** Trzeba być gotowym na zmiany poprzez ciągły dialog z lokalną społecznością za pomocą np. portali społecznościowych i osobistych rozmów pracowników z mieszkańcami, podtrzymywanie przyjaznych stosunków z liderami lokalnymi (radni, sołtysi, działacze społeczni, dyrektorzy instytucji). Ważne będą opinie i oceny mieszkańców (ewaluacja).
3. **Objęcie wsparciem organizacyjnym i finansowym istniejących grup artystycznych, zespołów muzyczno-wokalnych, tanecznych, kół gospodyń wiejskich, kół zainteresowań a także grup nieformalnych i osób mających potrzebę bycia aktywnym społecznie.** Na zasadzie dialogu należy wspólnie ułożyć plan ich dalszego rozwoju. Zapraszanie profesjonalistów, ciekawych osobowości z zewnątrz pozwoli szerzej spojrzeć na działalność zarówno stałym instruktorom jak i

członkom grup/zespołów. Zajęcia z cenionymi instruktorami/artystami będą ważną inspiracją dla uczestników co wpłynie pozytywnie na powstanie nowych grup/zespołów np. muzycznych, tanecznych, teatralnych, rękodzielniczych itp.

4. **Nawiązanie i dbanie o możliwie jak najszerszą i najbardziej przyjazną współpracę z instytucjami publicznymi:** władzami województwa, powiatu, oczywiście gminy i jednostkami jej podległymi (szkoły, GOPS, Biblioteka, Straż Pożarna), klubami sportowymi (Lutnia Piszczac), parafiami, policją, Strażą Graniczną, uczelniami wyższymi a także organizacjami społecznymi (stowarzyszenia, fundacje) począwszy od tych o zasięgu lokalnych poprzez krajowe i międzynarodowe. Należy korzystać z ich doświadczeń i przenosić dobre praktyki na teren gminy Piszczac. Ważnym parterem będzie także lokalni przedsiębiorczy. Często dzięki ich wsparciu mogą odbyć się różne wydarzenia.
5. **Dbanie o promocję działań ośrodka kultury w lokalnych mediach (prasa, radio, tv) a także poprzez strony internetowe.** Wzmożona obecność na portalach internetowych (Facebook, NK.pl, Twitter, Instagram) i informacyjnych funkcjonujących w gminie i powiecie. Stworzenie własnej strony internetowej. Konieczne jest wywieszenie tablicy na ścianie budynku Urzędu Gminy, że swą siedzibę ma tutaj GCKiS. Równie ważnym sposobem do komunikacji z mieszkańcami będą smsy, maile, ulotki, plakaty czy rozmowy indywidualne i tzw. „poczta pantoflowa". Dodać należy, iż ważnym bardzo istotnym aspektem komunikacji władz gminy z mieszkańcami jest działający system system informowania ich o ważnych wydarzeniach, sprawach za pomocą smsów, który należy znacznie bardziej upowszechnić.
6. **Powołanie grupy wolontariackiej.** Będzie to przygotowana kadra mająca wspólny cel, która dzięki zaangażowaniu animatorów będzie z pożytkiem dla wszystkich rozwijać się wielowymiarowo. Należy też pamiętać o ciągłości grupy, by w miejsce osób, które odchodzą pojawiały się nowe osoby. Dobrym sposobem na początek będzie udział, jako ankieterzy, w diagnozie społecznej a także założenie sztabu WOŚP i „Szlachetnej Paczki".
7. Zasada AEI-R. **Głównym zadaniem domu kultury w XXI wieku jest przede wszystkim: Animacja, Edukacja, Integracja i Rozwój lokalnej społeczności.** Tutaj należy położyć nacisk zdecydowanie większy na zajęcia dla dzieci, młodzieży,

dorosłych, rodziców i seniorów. Pikniki czy festyny również powinny zawierać w sobie właśnie działania edukacyjne. Istotną rolę będą pełnić tutaj animatorzy (zewnętrzni lub z terenu gminy).

8. **Przeciwdziałanie wykluczeniom społecznym szczególnie wśród dzieci i młodzieży,** które najbardziej narażone są na patologie wynikającą bardzo często z biedy, niskiego poziomu wykształcenia i potrzeb rodziców/opiekunów. Często młodzi ludzie wyładowują swoje frustracje w negatywny sposób. Ich energię należy przekierować na działalność kulturalną i/lub sportową. Dobrym przykładem będzie wolontariat, pomoc przy organizacji imprez i nagradzanie za to, udział w zajęciach sportowych i/lub edukacyjnych np. teatralnych, tanecznych, muzycznych, rękodzielniczych itp.
9. **Zwrócenie uwagi na rolę GCKiS nie jako ośrodka ale jako „domu" kultury (przyjaznego dla mieszkańców, jak dom) a przede wszystkim jego działania animacyjne polegające na wyjściu pracowników i animatorów bezpośrednio do mieszkańców w ich wioskach.** Głównie dotyczy to mieszkańców wsi oddalonych od Piszczaca mających utrudniony dostęp do oferty stacjonarnej (zajęcia, koła zainteresowań). Animator może odwiedzać daną wieś i prowadzić zajęcia, koła zainteresowań np. w remizie strażackiej lub świetlicy a nawet w plenerze. Działania prowadzone przez animatorów powinny być skierowane do całej wspólnoty a przede wszystkim do grup dzieci i seniorów. Mają mieć charakter miedzypokoleniowy, interdyscyplinarny (połączenie różnych zajęć) aktywizujący, integrujący całą społeczność danej miejscowości.
10. **Zaangażowanie, zainspirowanie mieszkańców do realizacji własnych inicjatyw.** Wspierać inicjatywy oddolne: jednostek, grup, organizacji. Można corocznie, zabezpieczając wcześniej środki finansowe, ogłaszać konkursy dla mieszkańców na realizowanie ich własnych inicjatyw na wzór programu „DK+ Inicjatywy Lokalne" realizowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Warto również kształcić wśród mieszkańców poczucie wpływu na ofertę domu kultury a w przyszłości na ustalanie jego budżetu (menadżerskie podejście w zarządzaniu).
11. **Konieczne jest przeprowadzenie remontu budynku – świetlica „Jaskółka", w którym docelowo może mieścić się siedziba GCKiS i dostosowanie jego pomieszczeń do działalności w zakresie edukacji kulturalno-sportowej.** Wpłynie to dodatnio na wizerunek domu kultury i pozwoli rozwinąć jego ofertę kulturalno-

sportową. Przygotowane sale do zajęć, niezbędna sala widowiskowa, sala bufetowa, niezbędny sprzęt biurowy i sprzęt do prowadzenia działań (nagłośnienie, projektor) estetyczny i atrakcyjny wygląd budynku będzie powodem do dumy.

12. Rozbudowa kadra GCKiS w Piszczacu i charakterystyka pracy:

- **dyrektor** – osoba zarządzająca zespołem pracowników, podejmująca decyzje, odpowiedzialna za funkcjonowanie ośrodka pod względem organizacyjno-prawnym, za współpracę z organizacjami i instytucjami, dbaniem o jak najlepszą atmosferę i relacje pomiędzy pracownikami i parterami oraz innymi obowiązkami wynikającymi z statutu jednostki zawartych również w wytycznych konkursu na stanowisko dyrektora. Styl zarządzania demokratyczny/menedżerski.
- **pracownik ds. księgowości i kadry** – osoba odpowiedzialna za sprawy finansowe, sporządzanie umów i sprawy kadrowe.
- **specjalista ds. organizacji imprez, promocji i pozyskiwania funduszy zewnętrznych** – osoba odpowiedzialna za organizację i promocję wydarzeń, imprez oraz pozyskiwanie funduszy zewnętrznych. Tzw. „prawa ręka dyrektora".
- **informatyk, grafik** – osoba odpowiedzialna za prowadzenie stron internetowych, portali społecznościowych, konserwacji sprzętu biurowego, wsparcie merytoryczne i fizyczne działań i wydarzeń kulturalno-sportowych. Tzw „lewa ręka dyrektora".
- **instruktor ds. sportu** – osoba odpowiedzialna za prowadzenie zajęć sportowych (piłkarskich, siłowni) animator sportu, organizator turniejów sportowych, osoba do współpracy z klubami sportowymi.
- **pracownik ds. sprzątania budynku,** osoba dbająca o czystość pomieszczeń biurowych, sanitarnych, sal zajęciowych i całego budynku zarówno w środku i na zewnątrz. Forma zatrudnienia – umowa o pracę lub umowa zlecenie.
- **konserwator budynku, sprzętu** – osoba odpowiedzialna za prowadzenie bieżących napraw, rozwieszanie plakatów, kierowca. Forma zatrudnienia – umowa o pracę lub umowa zlecenie.
- **animatorzy kultury** – **osoba bądź osoby (zależnie od zapotrzebowania na dane zajęcia) prowadzące zajęcia: plastyczne, rękodzielnicze, muzyczne, wokalne, taneczne, teatralne** itp. Osoba bądź osoby będą zatrudnione za podstawie umowy zlecenia. Wynagrodzenie za godzinę do uzgodnienia. Tych osób należy szukać głównie w środowisku lokalnym i w Białej Podlaskiej.

Ogólnie zespół GCKiS powinien tworzyć grupę cechującą się otwartością, elastycznością i koleżeństwem jeśli chodzi o obowiązki. Pracownicy powinni wspierać się nawzajem co wynika z charakteru pracy ośrodka kultury i sportu.

Należy pamiętać o ciągłym rozwoju (kursy, szkolenia zamiejscowe) i godnym wynagradzaniu zatrudnionej kadry animatorów. To Ci ludzie często są motorem napędowym działań społeczno-kulturalnych w gminie i należą im się godziwe warunki pracy.

Zależnie od budżetu część osób lub etatów mogą zastąpić pracownicy Urzędu Gminy Piszczac, np. informatyka, konserwatora, osoby sprzatającej.

13. **Lobbing władz samorządowych gminy, powiatu czy województwa, że <u>Kultura Jest Ważna</u>!!!** Jeśli nie będzie wsparcia m.in. dla działań animujących i edukujących lokalne środowisko, działań integrujących (budujących poczucie wspólnoty) gmina będzie wyludniać się. Zaspokojenie potrzeb kulturalnych, budowa społeczeństwa obywatelskiego, rewitalizacja społeczna są jednymi z najważniejszych czynników zmniejszających zjawisko emigracji i rozwarstwienia społecznego.
14. **Nawiązać współpracę z wiodącymi** (Centrum Kultury w Lublinie, Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, Wojewódzki Ośrodek Kultury w Lublinie a także podobnymi jednostkami w Białymstoku, Warszawie), **mobilnymi** (Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „Ę", Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej) **i prestiżowymi placówkami kulturalnymi** (muzea, teatry, filharmonie). Dobrym sposobem są wizyty studyjne pracowników, partnerów, wymiana praktyk, zapraszanie artystów i animatorów do gminy w celu przeprowadzenia działań artystyczno-animacyjnych. Organizowanie wyjazdów mieszkańców np. do teatru. Uczyć się należy od najlepszych.
15. **Aktywne uczestnictwo w regionalnych sieciach złożonych z organizacji społecznych (stowarzyszeń, fundacji, grup nieformalnych) i innych ośrodków kultury.** Istniejące sieci mają o wiele większą możliwość w aplikowaniu o dotacje z różnych źródeł: krajowych lub europejskich. Mają też większy wpływ na politykę społeczno-kulturalną w regionie ustanawianą przez organy władz powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Współpraca z innymi domami kultury jest równie ważna, daje możliwości rozwoju dzięki nauce dobrych praktyk. Z każdego domu kultury

można wybrać wiele ciekawych aspektów związanych z zarządzaniem, prowadzeniem zajęć, wymianą animatorów itp.

Powyższe kierunki rozwoju Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Piszczacu tworzą koncepcją modelową, która zapewniłaby jego optymalne funkcjonowanie. Powstała w dużej mierze dzięki kilkuletniemu doświadczeniu zaangażowanych osób w pracy badawczej oraz realizacji poszczególnych projektów kulturalnych, często koordynowanych przez Narodowe Centrum Kultury. Na bazie zdobytej wiedzy z powyższych badań i doświadczenia można uznać, że niezwykle istotne w funkcjonowaniu domu kultury jest jego jego misja nastawiona na: zarówno zaspakajanie a także kreowanie potrzeb kulturalnych poprzez działania animacyjne (pobudzające do działania), edukacyjne (zajęcia twórcze), integrację (działania, imprezy budujące poczucie wspólnoty) i rozwój mieszkańców, na dialog z nimi i wspieranie ich oddolnych inicjatyw. Tak by społeczność lokalna traktowała pracowników jak przyjaciół a ośrodek jak swój drugi dom.

BIBLIOGRAFIA I NETOGRAFIA

Literatura użyta w diagnozie:

1. E. Bobrowska, Przemiany modelowe instytucji domu kultury, Kraków 1997,
2. A. Czyżewska, Własnym sumptem – badania bez budżetu, [w:] K. Flera- Iwaniuk (red.), Narzędziownik – diagnoza w kulturze, Wydawnictwo Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2016,
3. J. Dziubecka, G. Młynarski, Od czego zacząć?, [w:] K. Flera- Iwaniuk (red.), Narzędziownik – diagnoza w kulturze, Wydawnictwo Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2016,
4. A. Sępoch, Współczesny dom kultury w środowisku wiejskim i małomiasteczkowym, Wydawnictwo Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Lublinie, Lublin 2012,
5. J. Szacki, Historia myśli socjologicznej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005,
6. J. H. Turner, Struktura teorii socjologicznej. Wydanie nowe, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006,

Zob. więcej:

1. M. Golka, Socjologia kultury, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2007, rozdz. 3. Wskaźniki, uwarunkowania i typy uczestnictwa w kulturze.
2. K. Pomian, Słownik antropologii strukturalnej Levi-Straussa, cyt. za: J. Szacki, Historia…,
3. Florian Znaniecki, Social Action, cyt. za: J. Szacki, Historia…,
4. F. Znaniecki, The Metod of Sociology, cyt. Za: J. Szacki, Historia…,
5. Ł. Węda, *Doceńmy organizacje pozarządowe* [w:] „Głos Piszczaca" nr 2/2017 s. 26.

Pomocna literatura, wybrana dla zespołu domu kultury:

1. Sławomir Czarnecki, *Nowa widownia, o promocji w kulturze*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2015,
2. Barbara Jedlewska, Bohdan Skrzypczak, *Dom kultury w XXI wieku – wizje, niepokoje, rozwiązania*, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, Olsztyn 2009
3. Wojciech Kłosowski (red), *Kierunek kultura, w stronę żywego uczestnictwa w kulturze*, Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki, Warszawa 2011,
4. Leszek Pułka (red), *Kultura Współczesna* Nr 4 (58), 2008, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2008,
5. Tomasz Rakowski (red), *Etnografia/animacja/sztuka, nierozpoznane wymiary rozwoju kulturalnego*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2015,
6. Martyna Śliwa (red), Strategia dla kultury. Kultura dla strategii. Zarządzanie strategiczne instytucją kultury, Małopolski Instytut Kultury, Kraków 2011,
7. Lidia Varabanova, Zarządzanie Strategiczne w Kulturze, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2015,
8. Dla animacji kultury, metody/działania/inspiracje, praca zbiorowa, Towarzystwo Inicjatyw Twórczyć „ę", Warszawa 2009
9. Nowości Badawcze NCK 1/2017, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2017

Przydatne, wybrane strony internetowe:

http://www.nck.pl/

http://www.nck.pl/platforma-kultury/

http://www.nck.pl/obserwatorium-kultury/

http://www.nck.pl/kadra-kultury/

http://www.cal.org.pl/

http://e.org.pl/